

VINERI · 20 MAI 2005 · ANUL LV NR.20

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Un mesaj clar și unic al Statului Român către românii de pretutindeni
„Experiențele mele din copilărie m-au obligat să-mi dau seama că sunt român”

0 zi dedicată sportului, sănătății și amintirilor

CALENDAR ORTODOX

23 mai, luni – Cuv. Mihail Mărturisitorul, Episcopul Sinadei; Sf. Maria lui Cleopa
 24 mai, marți – Cuv. Simeon; Sf. Mc. Serapion; Sf. Muceniță Marciana
 25 mai, miercuri – † A treia aflare a Capului Sf. Ioan Botezătorul; Sf. Mc. Celestin
 26 mai, joi – Sfinții Apostoli Carp și Alfeu, dintre cei 70; Sf. Mucenici Averchie și Elena
 27 mai, vineri – Sf. Mucenic Iuliu Veteranul; Sf. Sfințiți Mucenici Terapont și Eladie; Sf. Mc. Alipie
 28 mai, sâmbătă – Cuv. Nichita Mărturisitorul, Episcopul Calcedonului; Sf. Sfințiți Mc. Eutihie; Sf. Mc. Eliconida
 29 mai, duminică – Sf. Muceniță Teodosia Fecioara; Sf. Mucenici Olvian și Alexandru Duminica a 5-a după Paști (a Samarinenicii); Ap. Fapte 11, 19-30;

AGENDĂ

23 mai
 1871 – s-a născut *Garabet Ibrăileanu*, critic și istoric literar.

24 mai
 1889 – George Coșbuc a publicat în revista *Tribuna poezia „Nunta Zamfirei”*, capodoperă a liricii sale.

25 mai
 1687 – s-a stins din viață *Ion Căianu*, cel dintâi care a pus pe note muzică românească.
 1883 – a murit, la Stupca, compozitorul *Ciprian Porumbescu*.

26 mai
 1488 – a început construirea Bisericii Sfântul Gheorghe de la *Voroneț*, ctitorie a lui Ștefan cel Mare.
 1679 – a început construirea Mănăstirii Cotroceni, ctitorie a lui Șerban Cantacuzino.

27 mai
 1600 – Mihai Viteazul (1593–1601) a devenit „domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată țara Moldovei”, realizând prima uniune a celor trei provincii române.

28 mai
 1977 – a fost inaugurat Muzeul „*Trophaeum Traiani*” de la Adamclisi, restaurat de un grup de specialiști români.

29 mai
 1940 – Liviu Rebreanu și-a rostit discursul de recepție la Academie, intitulat „*Lauda țaranului român*”.
 1945 – a murit la București, *Mihail Sebastian*, dramaturg, romancier, eseist și critic literar.

Poza săptămânii

Delegația română la Vatican, prezentată de prestigioasa revistă franceză „*Point de vue*”, în numărul din 12–18 aprilie 2005, în felul următor: președintele Traian Băsescu, Regele Mihai și premierul Popescu Tăriceanu.

De fapt, în poză sunt: Emil Constantinescu, Regele Mihai, Ion Iliescu.

Budapesta

UCRU cere păstrarea aspectului arhitectural inițial al Curților Gojdu

Într-o recentă scrisoare, adresată conducerii Oficiului pentru Protecția Patrimoniului Cultural de la Budapesta, *dr. Ioan Ciotea*, președintele Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria solicită autoritățile ungare să fie păstrat aspectul arhitectural inițial al Curților Gojdu. „Ne bucură faptul că statutul complexului arhitectural este monument istoric înregistrat și de către autoritățile Ungariei. Tot atunci ne îngrijorează acele planuri, conform cărora firma care s-a angajat la renovarea clădirilor, și care – după cunoștințele noastre – va deveni proprietarul complexului în discuție, plănuiește unele schimbări care afectează în mod categoric aspectul original al clădirilor. Este vorba despre demolarea unor pereți laterali ai Curții Gojdu, deschiderea unor noi intrări secundare. UCRU nu poate fi

de acord cu aceste modificări”, se arată în scrisoare, unde se face referire și la drepturile naționalității române, asigurate prin lege: „Apelând la reglementările din Legea nr. LXXVII din 1993, privitor la drepturile

minorităților naționale și etnice, paragraf 18, aliniat 4, unde ni se asigură dreptul la păstrarea tradițiilor arhitecturale proprii, cerem să nu se aprobe aceste modificări în structura inițială a Curții Gojdu.”

E. Iova

Budapesta-UE

Kaltenbach, propus de comisar în Consiliul European

Ungaria îl propune pe *Kaltenbach Jenő* pentru postul de comisar al drepturilor omului din cadrul Consiliului European, informează agenția de știri MTI. Ombudsmanul drepturilor minorităților naționale și etnice din Ungaria a fost propus recent de către ministrul de cancelarie, *Kiss Péter*, la conferința Consiliului European de la Varșovia.

În cadrul consfățuirii, ministrul Kiss le-a amintit participanților că postul comisariatului drepturilor omului a fost înființat la conferința aniversară de 50 de ani de existență a CE, desfășurată cu câțiva ani în urmă la Budapesta. Șeful Oficiului Primului-Ministru consideră importantă munca consilierului actual, politicianul spaniol *Alvaro Gil-Robles*, însă a declarat că pentru această activitate este nevoie de experiență mare în cadrul procesului democratizării, și tocmai din această cauză guvernul maghiar îl propune pe Kaltenbach.

R. Pățaș

Condoleanțe

Echipa redacțională a săptămânalului *Foaia românească* și Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria este alături de profesoara *Florica Santău*, fostă președintă a UCRU, în greaua încercare pricinuită de încetarea din viață a tatălui său, *Gheorghe Santău*. Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească!

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Meci de volei la ziua sportivă românească

(Foto: Eva Iova)

Bichișciaba

Se amână concursul de povești

După informațiile primite de la organizatori, tradiționalul concurs de povești din Bichișciaba se amână până în toamnă. Întrecerea pe țară a școlarilor noștri atrage sute de copii spre povestirea în limba română. Însă în acest an, Auto-guvernarea Românească și Uniunea Românilor din Bichișciaba sunt nevoite să amâne concursul din cauze financiare, având speranța că la toamnă vor putea susține organizarea acestuia.

R. P.

„Presă liberă poate fi bună sau proastă, dar fără libertate ea nu poate fi altfel decât proastă.”

A. Camus

Congres jubiliar FUEN la București

Cu mai bine de cincizeci de ani în urmă, în 1949, s-a înființat o organizație care și-a ales drept scop protejarea drepturilor populațiilor minoritare din țările Europei. Încetul cu încetul, FUEN (Federal Union of European Nationalities) a ajuns să-și ridice vocea la cele mai înalte foruri europene pentru protejarea limbii, culturii, tradiției și identității naționale a populațiilor minoritare. În acest an, în perioada 5-7 mai, s-a desfășurat, la București, cel de-al 50-lea congres al acestei organizații.

„S-a născut o nouă Europă”

La congresul desfășurat la Hotelul Ibis din capitala României, având drept motto: „Ce-a fost realizat? Ce mai avem de făcut?”, au participat Ștefan Crâsta, Gheorghe Cozma și subsemnatul, fiind delegați din partea Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria. În deschidere, Romedi Arquint, președintele organizației, a accentuat ideile formulate anul trecut, în momentul aderării celor 10 noi state membre ale UE, și anume:

puțin așa sperăm – va da acestor fapte o formă și va desfășura practici politice pentru minorități, și se vor intensifica tendințele politice regionale”. Cât despre România, președintele Arquint a afirmat că este „o țară europeană veche, care se află pe drumul spre Comunitatea Europeană”. Totodată, președintele a afirmat că în România s-a petrecut un mic miracol în ceea ce privește minoritățile, acestea nemaifiind un obstacol în calea integrării României în UE. Căci, dacă

zidențial, în discursul rostit în prima zi a congresului, a pus un accent deosebit pe ideea FUEN de a sprijini minoritățile și a contribui la prezervarea identității lor culturale, etnice numai prin măsuri pașnice. Vorbind despre situația de fapt a României, în ceea ce privește problematica minorităților, după 1990, țara a avut parte de o revigorare a numeroaselor minorități existente. „Am participat la reafirmarea identității naționale. Soluțiile politice sunt adevăratele cale de rezolvare a problemelor existente”, a afirmat doamna Weber. Mai apoi, de-a lungul activităților, au urmat discursuri susținute de către Claus Johannis, președintele Forumului Democrat German, Hanno Hartig, șeful Departamentului pentru Minorități, Presă și Egalitate, Csaba Tabajdi, Șeful Grupului pen-

„S-a născut o nouă Europă”. Arquint a subliniat că FUEN încă de la înființarea sa din 1949 a pus degetul pe rană, și a arătat deficitul politicii marilor state europene, care se baza pe ideea unui „stat național suveran, ca unitate a limbii, a mentalității și a instituțiilor politice”. De aceea, FUEN a militat mereu pentru schimbarea acestei situații, ca populațiile minoritare din țările Europei să-și poată păstra identitatea națională. Acest lucru însă nu se poate realiza fără un sprijin internațional, iar „aderarea statelor la o instituție politică europeană – cel

în urmă cu doar 9 ani, în 1996, congresul FUEN care a avut loc la Timișoara s-a desfășurat într-un mediu naționalist, în anii trecuți s-a schimbat radical atitudinea față de cele 18 minorități din România.

România și minoritățile

În cursul celor trei zile de conferință, reprezentanți ai Guvernului României și ai diferitelor organizații non-guvernamentale au rostit mai multe discursuri, provocând la luarea unor atitudini. Renate Weber, consilier pre-

tru Minorități Naționale în cadrul Uniunii Europene, Jonathan Scheele, șeful Delegației Comisiei Europene în România, precum și de numeroși reprezentanți ai comunităților minoritare. În cadrul acestor lucrări, s-au remarcat totuși două puncte principale: situația minorităților din România și situația financiară a FUEN.

În ce privește situația minorităților din România, aceasta a fost apreciată ca fiind un model demn de urmat de către multe state ale UE, prin drepturile acordate populațiilor din țară.

(Continuare în pag. a 10-a)

Un mesaj clar și unic al Statului Român către românii de pretutindeni

Interviu cu noul secretar de stat
Mihai Gheorghiu, șeful DRP

Cu ocazia congresului FUEN la București, delegația Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria a făcut o vizită și la Departamentul pentru Românii de Pretutindeni, unde am fost primiți de noul secretar de stat, Mihai Gheorghiu. În cadrul întrevederii, am avut ocazia să prezentăm șefului DRP situația românilor din Ungaria, organizația noastră civilă și planurile acesteia din viitorul apropiat.

Chiar în timpul șederii noastre la București, Agenția de presă Romanian Global News a

publicat un interviu amplu cu noul secretar de stat, Mihai Gheorghiu, pe care, cu acordul conducerii agenției bucureștene, îl preluăm și îl oferim în atenția cititorilor români din Ungaria. (T. Iova)

RGN: Vă rugăm să ne povestiți pe scurt traseul dumneavoastră profesional și când ați luat prima dată contact cu problematica românilor de pretutindeni?

– Prin decizia primului ministru Călin Popescu Tăriceanu, începând cu data de 18 martie 2005, am fost numit în funcția de secretar de stat al Departamentului pentru Românii de Pretutindeni (DRP). În anul 2004, am fost numit director al Centrului „Eudoxiu Hurmuzachi” pentru Românii de Pretutindeni. Anterior acestei perioade am fost cercetător științific la Muzeul Țăranului Român, deputat în perioada 1998-2000, secretar al comisiei de supraveghere și control al Serviciului de Informații Externe din Camera Deputaților. În perioada 1989-1991 am fost vicepreședintele Ligii Studenților. În 1991 am fost membru fondator al Alianței Civice, iar în perioada 1998-2000, președinte executiv al Comisiei de Acțiune România – SUA (proiect susținut de Guvernul României, Departamentul de Stat al SUA și CSIS, SUA). Sunt absolvent al Facultății de Litere, Universitatea București și doctorand în cadrul aceleiași universități.

Primul contact cu problematica românilor de pretutindeni s-a realizat la momentul decernării premiului Freedom al Partidului Con-

servator din Marea Britanie, de către doamna Margaret Thatcher, în 1990 – au mai fost laureați: Corneliu Coposu și Doina Cornea – vizita mea fiind susținută și de comunitatea românilor din Marea Britanie.

RGN: În ce măsură experiența de la Centrul Eudoxiu Hurmuzachi vă va ajuta în ceea ce veți face de acum încolo la Departament?

– Centrul Eudoxiu Hurmuzachi pentru Românii de Pretutindeni, al cărui director am fost, și pe care l-am coordonat începând din iulie 2004, asigură pregătirea preuniversitară a tinerilor români de pretutindeni, pentru recuperarea decalajului informațional și lexical, în vederea admiterii lor la facultățile din România, precum și perfecționarea profesională a cadrelor didactice din școlile sau clasele de predare în limba română, din zonele din vecinătatea României și Balcani, zone compact locuite de români. CEHRP elaborează și monitorizează aplicarea programului de sprijinire a studenților români de pretutindeni din universitățile unde aceștia se pregătesc, împreună cu organizațiile studențești, alte activități de documentare, cercetare, instruire ori consultanță. Sunt domenii de acțiune care se regăsesc și în strategia DRP privind sprijinirea românilor de pretutindeni.

(Continuare în pag. a 4-a)

Un mesaj clar și unic al Statului Român către românii de pretutindeni

(Urmare din pag. a 3-a)

În acest context, este evident faptul că activitatea mea viitoare la Departamentul pentru Românii de Pretutindeni va reprezenta o continuare a misiunii începute la Centrul Eudoxiu Hurmuzachi, în condițiile în care am expertiza necesară și informațiile referitoare la potențialul pe care îl reprezintă tinerii etnici români din vecinătatea României și Balcani și rolul pe care ei îl pot juca în păstrarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a comunității românești din care provin.

Este motivul pentru care, pe baza experienței dobândite ca director al Centrului, voi încerca să pun în practică strategia DRP privind sprijinirea comunităților românești de peste hotare prin programele educațional („Școala românească” – proiecte de susținere a școlilor românești de orice nivel), cultural („Biblioteca românească” – prin proiecte de susținere a manifestărilor culturale de tip identitar), lingvistic („Limba română” – susținerea proiectelor care au ca obiectiv protejarea limbii materne), spiritual („Biserica românească” – susținerea proiectelor care vizează protejarea și promovarea vieții spirituale a comunităților românești), civic („Lex” – încurajarea implicării organizațiilor neguvernamentale românești în programe cu impact civic), mediatic, lobby românesc („Centre de lobby în interiorul comunităților românești”).

De asemenea, una dintre prioritățile mele în calitate de secretar de stat al DRP, va fi aceea de a reuși adoptarea în scurt timp a *Legii pentru sprijinirea comunităților românești de pretutindeni*, astfel încât, cu sprijinul autorităților publice centrale și locale și printr-o strategie unitară și eficientă, să putem lansa un mesaj clar și unic al Statului Român către românii de pretutindeni.

RGN: *La un moment dat presa centrală a „luat în vizor” această structură guvernamentală, extrem de necesară, credem noi, și a indus în opinia publică din țară, dar și din străinătate, ideea că a fost o „mașină de tocat bani” și că activitatea ei a fost ineficientă. Cum comentați? Ce ați găsit ca moștenire, ca să spunem așa, de la predecesorul dvs.?*

– Încă de la preluarea mandatului de secretar de stat am anunțat că voi iniția un amplu proces de evaluare a proiectelor desfășurate în anul 2004 de DRP și voi face o analiză asupra finalizării obiectivelor și a modului de cheltuire a fondurilor publice destinate proiectelor respective și în mod special, a celor realizate pe spațiul Republicii Moldova în anul 2004. Nu s-au căutat și deci, nici nu s-au găsit cele mai bune și

eficiente soluții. În unele cazuri, cheltuirea fondurilor s-a făcut cu extremă ușurință, netransparent și cu rezultate complet nesatisfăcătoare.

Procesul de evaluare este în curs de finalizare, iar concluziile raportului vor fi înaintate primului ministru și Ministerului Afacerilor Externe, urmând să se decidă în consecință.

Cred că este de relevat un aspect important care a grevat activitatea DRP și, în general, relația statului cu comunitățile românești: s-a făcut foarte puțin pentru soluționarea unor probleme bilaterale pe diverse relații, soluții care ar fi putut deschide o nouă etapă a relațiilor noastre cu aceste comunități. Trebuie spus că toate aceste probleme pot fi puse în cadrul construcției instituționale și juridice europene, ceea ce le poate conferi un cadru de dezbateră și soluționare.

Totuși, pot să afirm faptul că a existat un volum semnificativ de proiecte destinate sprijinirii comunităților românești din vecinătatea României și Balcani, precum și din emigrație, însă nu a existat o strategie coerentă de dezvoltare a relațiilor cu liderii asociațiilor românești de peste hotare, fiind neglijate aspecte importante ale vieții comunităților românești și încercându-se deseori politizarea întregii problematice, cu efecte negative asupra coeziunii și solidarității românilor de pretutindeni.

RGN: *Vă gândiți să schimbați ceva în politica de acordare a finanțărilor?*

– DRP își va reformula activitatea; vom acredita noi parteneri de discuții și vom consolida relațiile deja existente cu organizațiile românești din țară și de peste hotare. De altfel, DRP intenționează să transmită asociațiilor românești de peste hotare o formulă standard pentru întocmirea proiectelor cu impact major pe diverse spații, pe anul 2005, scopul final fiind păstrarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a românilor de pretutindeni, precum și promovarea valorilor românești în lume. Ulterior, întreaga procedură de derulare a contractelor și a formalităților financiare se va realiza de o manieră transparentă și în spiritul legii.

RGN: *Totuși mai există asociații românești din exil sau diaspora, care încă solicită sprijin financiar din țară. Ce mesaj aveți pentru aceștia?*

– DRP va sprijini proiectele aso-

ciațiilor românești de pretutindeni în măsura în care acestea vizează protejarea identității culturale, lingvistice și religioase a românilor. Atât timp cât aceste proiecte sunt fundamentate și țin cont de nevoile și realitățile comunităților cărora le sunt destinate, DRP va acorda întreg sprijinul moral și financiar, fără excepție.

RGN: *Credeți că românii din occident vor tresări la problemele românilor din jurul granițelor?*

– Nu o dată românii din occident au transmis un mesaj comun cu privire la diverse subiecte stricte și nu o dată au luat poziție față de situații dificile ale românilor din vecinătatea României și Balcani. Ultimul exemplu este cel legat de situația bisericii românești din Malainița (Timoc – Serbia), asociații ale românilor din occident, jurnaliști, personalități importante solidarizându-se prin mesaje comune cu această cauză a românilor din Timoc, de a avea biserică proprie și serviciu religios în limba maternă. Și nu este singurul exemplu de acest fel.

Sunt convins că organizațiile românești din occident vor colabora pe proiecte comune cu asociații românești din jurul României și vor fi parteneri de discuții importanți pentru aceștia. Cred cu tărie că românii din occident ne vor sprijini în promovarea drepturilor etnicilor români din vecinătatea României și Balcani și în demersurile oficiale de recunoaștere a statutului de minoritate națională al acestora.

RGN: *Aveți un mesaj de final pentru acest prim interviu?*

– Guvernul României, prin Departamentul pentru Românii de Pretutindeni, va avea, de acum înainte, o politică coerentă, cu obiective strategice și va găsi toate modalitățile administrative și politice adecvate, în scopul păstrării identității culturale, lingvistice și religioase a românilor de pretutindeni. Este în egală măsură importantă colaborarea și dialogul continuu cu organizațiile românești de peste hotare, printr-un efort comun și constant în interesul tuturor românilor.

Este o datorie morală, constituțională și totodată, o dovadă a respectării legislației europene a drepturilor omului și angajamentelor exprimate prin programul de guvernare 2004–2008.

CONCURS

Pentru primăriile cu școală unde se învață și românește

Ministerul Învățământului asigură fonduri suplimentare acelor primării, care susțin școală de naționalitate, dar nu dispun de suficienți bani pentru întreținerea acestora conform legilor în vigoare și recomandărilor stabilite de către comisiile mixte interguvernamentale bilaterale. Cu acest scop se vor aloca primăriilor 340 de milioane de forinți. Subvenția se obține prin concurs. Termenul înaintării documentelor este 31 mai 2005.

Vor putea apela la acest fond primăriile cu școală în care cel puțin 90% dintre elevi participă la învățământul de naționalitate. În cazul acelor primării care au în localitate mai multe instituții de învățământ, printre care și școală bilingvă cu program de naționalitate – cum este la Aletea, Bățania, Chitig haz sau Julia – se poate apela la sprijinul suplimentar pentru acoperirea chiar 100% a cheltuielilor de întreținere a instituției, dar cel mult 25 milioane de forinți. Primăriile din localitățile cu o singură școală – de exemplu Bedeu sau Micherechi – vor putea cere completarea până la 90% a fondurilor bugetare necesare pentru întreținerea școlii lor bilingve. În cazul școlilor de naționalitate, cum sunt de exemplu cele din Apateu, Cenadul Unguresc, Otlaca-Pustă sau Săcal – se poate obține completarea cheltuielilor de întreținere până la 80%.

Informații suplimentare găsiți pe Internet, la www.om.hu, pagina web a Ministerului Învățământului de la Budapesta.

Șt. Frățean

Punct de trecere între trei state

În spiritul hotărârii adoptată de guvernul voivodinean, Provincia Autonomă Voivodina a înaintat un proiect pentru construirea punctului de trecere a triplei frontiere între Serbia și Muntenegru (Rabe), Ungaria (Kübekháza) și România (Beba Veche) precum și pentru construirea șoselei Seghedin–Kikinda–Timișoara.

Proiectul se va realiza în cadrul programului CARDS al Oficiului European pentru Dezvoltare. Consiliul Executiv a trasat Secretariatului Provincial, responsabil cu problemele economice, sarcina de a elabora documentația proiectului împreună cu Direcția Drumurilor din Voivodina.

Toma Iova

„Experiențele mele din copilărie m-au obligat să-mi dau seama că sunt român”

La apariția celei de-a doua cărți a profesorului Gheorghe Santău

După circa șase luni de la prima întâlnire, ocazionată de lansarea, la Iula, a revistei Km 0, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria a primit, la mijlocul lui aprilie, vizita unei însemnate delegații din Baia Mare. Revenirea băimărenilor pe aceste meleaguri a fost motivată din nou de apariția unei publicații, și anume a cărții „Cercetări istorice pentru folosul românilor din Ungaria”. Autorul acestui volum este profesorul *Gheorghe Santău*, a cărui inițiativă a fost îmbrățișată de Editura Iulius din Baia Mare.

– Am considerat util să apară această carte în România pentru că foarte puțină lume știe acolo cine sunt românii din Ungaria, a spus la întâlnirea cu cititorii *Ioan Romeo Roșianu*, directorul Editurii Iulius. Dar este nu mai puțin importantă această carte și pentru românii de aici, ca ei să-și zghândăre problema conștiinței și să-și cunoască cu adevărat trecutul său. Am vrea să vedeți în această carte o încercare a noastră, a celor de dincolo, de a vă provoca să vă strângeți rândurile, promițându-vă totodată că și noi vom face același lucru, că vom veni cu puținul nostru să vă ajutăm, să vă susținem și în viitor.

Pentru editarea cărții profesorului julan, Editura Iulius a primit sprijin financiar de la Consiliul Județean

lie, când au avut loc diferite expoziții și spectacole folclorice.

Autorul noului volum de istorie, profesorul *Gheorghe Santău* a fost provocat să-și reamintească de unde izvorăște pasiunea lui în domeniul cercetărilor istorice:

– Anumite întâmplări din istoria românilor le-am auzit încă în copilărie, de la tatăl meu, care a fost un țărăn simplu, dar un om foarte citit. Bunăoară, de la el am auzit prima dată istoria lui *Avram Iancu* și a altor români din Transilvania. În comuna mea natală, la Chitighaz, noi românii în unele privințe am fost rău tratați din partea ungarilor. Îmi aduc aminte că, după anii '30, în seara zilei de 14 martie, la Chitighaz maghiarii țineau manifestații împotriva hotărârilor de la Trianon.

Autorul, alături de editorul noului volum

le-a terminat însă la Budapesta. Întorcându-se acasă a devenit profesor la Căminul de elevi al școlii românești din Iula. A început să cerceteze istoria românilor și să publice aceste cercetări destul de târziu, doar pe la începutul anilor '90.

Recunosc că înainte de 1990 nu am găsit de bine ca să mă ocup de cercetarea istoriei românilor. Știam din totdeauna că românii de aici au mare nevoie de cunoașterea neamului din care se trag, dar până în '90 nu am putut face prea multe. Am început să scriu după schimbarea sistemului. Am fost solicitat de un cerc al cercetătorilor, care s-a înființat atunci, și am participat cu prelegeri la simpoziunile anuale științifice. Majoritatea scrierilor mele au apărut deja și în publicațiile Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria.

În volumul „Cercetări istorice pentru folosul românilor din Ungaria” găsim titluri ca: „Cum s-a format numele neamului românesc și al țării lui?”, „Chestiunea românească în Ungaria”, „O scurtă istorie a unității românilor”, „Istoria Fundației Gojdu” etc. (Despre noul volum al lui *Gheorghe Santău*, în pagina a 12-a, puteți citi un articol de *Cornel Munteanu*, cel care a făcut prefața cărții.)

Cu ocazia lansării volu-

mului profesorului *Santău*, în holul sediului Uniunii Culturale a fost vernisată și o expoziție de obiecte și măști tradiționale maramureșene, expoziție aranjată de *Ștefan Mariș*, directorul Centrului de Creație Populară din Baia Mare. Din delegația maramureșeană au mai făcut parte *Teodor Ardelean*, director al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare, profesorul universitar *Gheorghe Glodeanu*, *Săluț Horvat*, profesor universitar și redactor al revistei Nord Literar, *Andrei Fărcaș*, redactor la Graiul Maramureșului, *Ananie Gagniuc*, redactor-șef la Glasul Maramureșului și *Mircea Crișan*, redactor la Informația Zilei.

* * *

La două săptămâni după evenimentul de la Iula, în ziua de 27 aprilie, noul volum al profesorului *Gheorghe Santău* a fost lansat în holul Palatului Administrativ Baia Mare. La această întâlnire a luat parte, bineînțeles, și autorul, care a plecat la drumul lung cu elanul unui tânăr de 20 de ani.

– Trebuie să recunosc că am avut unele rețineri ca la vârsta mea să mă mai angajez la așa drum lung, dar când m-a sunat la telefon prietenul meu *Ioan Romeo Roșianu* m-a convins zicându-mi că va veni după mine cu mașina să mă ducă la Baia Mare, unde mă aș-

teaptă o mulțime de oameni. Așa că am zis, fie ce-o fi, să mergem. Deci, am plecat de luni și, din fericire, totul a fost bine. N-am avut nici un năcaz nici cu sănătatea.

– Cum s-a desfășurat lansarea de la Baia Mare?

– La serbare s-au adunat cam 50–60 de oameni. Am întâlnit aici mai mulți scriitori care mi-au dedicat și ei mie volume literare de ale lor. Eu am încercat să subliniez, să accentuez scopul pentru care m-am apucat de această carte. E știut că românii din Ungaria își cunosc foarte puțin istoria lor. Din această cauză m-am apucat eu de scris această carte.

– Ați avut timp să și vedeți orașul Baia Mare cât ați stat acolo?

– Pentru mine a însemnat un lucru bun de tot că am fost la Baia Mare. Până acum eu n-am umblat în acele părți ale României. Am cutreierat cu mașina întreg orașul, împreună cu domnul *Roșianu* și un coleg de-al lui. Am întâlnit acolo un oraș minunat. M-au surprins clădirile frumoase și oamenii prietenoși ai acestui oraș. Am fost pe la mai toate instituțiile importante de conducere ale orașului, unde am întâlnit oameni care m-au primit cu un fel de curiozitate și au fost foarte amabili față de românii din Ungaria.

E. Iova – R. Păcaș

Maramureș. La serata de la Iula a luat parte și *Pamfil Berceanu*, vicepreședinte al Consiliului Județean Maramureș, care fost hotărât și prompt în ceea ce privește această inițiativă: „Am sprijinit apariția acestei cărți în speranța că ea va fi citită de foarte mulți români”. Politicianul maramureșean a mai vorbit publicului julan despre succesul programului din cadrul Zilelor culturii maramureșene la Budapesta, din perioada 13–14 apr-

În aceste cazuri, noi românii am fost numiți valahi puturoși sau valahi sălbatici. Deci, pe lângă spusele tatălui meu, experiențele mele din copilărie m-au obligat să-mi dau seama că eu sunt român, și trebuie să fiu interesat de istoria mea, de istoria poporului meu.

La îndemnul unchiului său, părintele *Ioan Borza*, tânărul *Gheorghe Santău* a făcut studii teologice în România, continuând mai apoi cu studii juridice, pe care

12.000 de decizii pentru Cristos la evanghelizarea lui Billy Graham

Ajutat de fiul său *Franclin*, evanghelistul *Billy Graham* și-a făcut drum înspre amvon într-o după-amiază rece de duminică în Pasadena, California, pe 21 noiembrie 2004 – relatează Agenția de Presă Baptistă. La vârsta de 87 de ani *Graham* a făcut această deplasare de mii de ori în cei peste 65 de ani de slujire, dar aproape toți de pe stadion au realizat că aceasta va fi poate ultima. După ce și-a aruncat o ultimă privire peste notițele sale, el a privit în

sus și a zâmbit reasigurând mulțimea de peste 82.000 de oameni prezenți la Rose Bowl.

„Oamenii au spus că aceasta poate fi ultima predică pe care o s-o predic”, s-a adresat *Graham* mulțimii prezente la acest eveniment non-sportiv în istoria stadionului. „Și aceasta poate fi ultima predică. Dar nu știu. Toate lucrurile sunt în mâna lui Dumnezeu.” Apoi el glumind a reamintit audienței că prietenul său de multă vreme *George Beverly*

Shea – care tocmai a cântat „Softly and Tenderly” – este cu aproape 10 ani mai bătrân decât el. „Și cu siguranță nu este ultima oară când va cânta!” a spus *Graham* audienței care în acel moment râdea și aplauda. În jur de 12.000 de oameni au luat decizii pentru Cristos în timpul campaniei ce a durat patru zile. Campaniia a fost în mod original programată pentru iulie, dar a fost amânată după ce doctorii au decis că are nevoie de mai mult timp de recuperare

după o cădere suferită în mai. *Graham* este programat să predice la o campanie în New York în iunie 2005.

Ca un bunic care știe că a avut oportunități limitate de a călăuzi generațiile viitoare, *Graham* și-a îndreptat atenția către mesajul Evangheliei. Folosind ilustrații pe care doar câțiva le pot folosi – inclusiv conversații cu foștii președinți *John F. Kennedy* și *Ronald Reagan* – *Graham* a încurajat pe cei prezenți să se pregătească pentru venirea lui Cristos prin a-L accepta în viața lor. „Mulți dintre voi aveți părinți creștini și ați fost crescuți în familii creștine, dar ceva vă trage înspre păcatul acestei lumi”, a spus *Graham*. „Ești cu adevărat fericit? Ceva lipsește în viața ta.” Evanghelia este singurul remediu pentru acel gol, a spus *Graham*. „Isus și-a dat viața, a fost biciuit, cuiele care i-au strâpuns mâinile și picioarele, toate acestea pentru tine”, a spus el. „Isus și-a dat sângele pentru tine și pentru mine.”

Pe la jumătatea predicii de 45 minute *Graham* s-a așezat jos la amvonul care a fost special făcut pentru el. „Acum pot predica pentru încă o oră”, a glumit el. Chiar dacă *Graham* predica pentru ultima dată sau nu, totuși a fost ultima predică în California. Mulți dintre cei mai memorabili membri ai campaniilor ce au avut loc în ultima jumătate de secol au venit din acest stat.

Michael Reagan, fiul răposatului președinte *Ronald Reagan*, a ajutat să-l prezinte pe *Graham* cu o mărturie puternică cu privire la propria mântuire. În timpul mărturiei, *Reagan* s-a deschis și a mărturisit cum doar cunoașterea de Cristos l-a ajutat prin problemele ca și copil și uneori în relația distantă cu părinții. „În timp ce ascultați acum, gândiți-vă la Domnul și Mântuitorul nostru Isus Cristos stând la ușa vieții tale cu mâinile larg deschise gata să te îmbrățișeze”, a spus *Reagan*. „Te poate scăpa de durerea pe care o simți către cineva sau poate către tine însuși, iar El vrea să te îmbrățișeze”.

Campania nu a fost fără întreruperi. *Graham* a fost întrerupt de un protestatar în timpul mesajului de vineri seara. Nu a părut a fi deranjat. „Exact același lucru ni s-a întâmplat în 1950 aici, în Rose Bowl, și Dumnezeu a lucrat”, a spus *Graham*.

Un alt protestatar a fost îndepărtat după ce a sărit pe scenă în timpul invitației, când consilierii se întâlneau cu oamenii care luau decizii. Serviciul de sâmbătă s-a concentrat mai mult pe tineret. În timpul mesajului, *Graham* a reamintit de mișcarea Isus care a început în anii 1960. *Graham* a spus că este uimit la potențialul efectelor pozitive pe care le poate avea o asemenea mișcare printre care tinerii de astăzi. „Am putea începe o altă cultură cu Isus în centru, ascultând de poruncile Lui”, a spus el, urmat de aplauze de aprobare din partea publicului. În plus la cei 12.000 de oameni care au luat decizii pentru Cristos, un alt mare beneficiu pentru bisericile din California de Sud vor fi cei 5.000 de oameni pregătiți să împărtășească credința lor prin *Curse* *Christian Life* și *Witness*, pe care toți consilierii au trebuit să-l urmeze. În timpul campaniei mulți dintre consilieri au avut oportunitatea să împărtășească mărturia lor de două, trei sau mai multe ori cu aceia care au ieșit în față. Pentru unii a fost pentru prima dată când își mărturiseau credința public.

Cele 12.500 de decizii luate în timpul campaniei sunt considerate cel mai mare total realizat de *Graham* în ultimii ani. Conform *Associated Press*, organizatorii evenimentului au fost preocupați de diversitatea lingvistică din Los Angeles și că ar fi dificil să se mobilizeze oamenii. După campanie, ei au spus că sunt mulțumiți de numărul celor prezenți. „Făcătorul de minuni, Isus Cristos, a fost aici... Tu și eu suntem vii pentru totdeauna”, a spus *Lloyd Ogilvie*, fostul capelan al Senatului American și pastor emerit al bisericii *First Presbyterian* din Hollywood, încheind campania printr-un apel pentru mii de oameni ce au ieșit în față să-l accepte pe Cristos. „Cerule începe acum.”

Dragostea

„Chiar dacă aș vorbi în limbi omenestii și îngerești, și n-aș avea dragoste, sunt o aramă sunătoare sau un chimval zângănit. Și chiar dacă aș avea darul proorocii și aș cunoaște toate tainele și toată știința, chiar dacă aș avea toată credința, așa încât să mut munții, și n-aș avea dragoste, nu sunt nimic. Și chiar dacă mi-aș împărți toată averea pentru hrana săracilor, chiar dacă mi-aș da trupul să fie ars, și n-aș avea dragoste, nu-mi folosește la nimic. Dragostea este îndelung răbdătoare, este plină de bunătate, dragostea nu pizmăiește, dragostea nu se laudă, nu se umflă de mândrie, nu se poartă necuviincios, nu caută folosul său, nu se mânie, nu se gândește la rău, nu se bucură de nelegiuire, ci se bucură de adevăr; acoperă totul, crede totul, nădăjduiește totul, suferă totul. Dragostea nu va pieri niciodată...” (1 Corinteni 13:1-8/a)

Dragostea nu se umflă de mândrie

1 Cor. 13:4

Tema pe care o dezbatem de această dată este demnă de atenție, în special pentru cei ce doresc mai mult să umble în voia și Cuvântul lui Dumnezeu. Suntem obișnuiți cu subiecte și informații ușor denaturate, dar vorbind despre dragoste trebuie să revenim cu picioarele pe pământ. În viața de credință este bine să fim reali. Să nu ne depășim pe noi înșine. Să avem o perspectivă corectă și să ne evaluăm corect. Să fim persoana potrivită la locul potrivit și să facem lucrul potrivit. Pericolul mare este să fim asemenea balonului cu heliu care zboară în orice direcție și-i dus de orice vânticel.

În limba greacă termenul care apare aici este „phusio”, care înseamnă umflat, cu dimensiuni mărite, mărit, dar gol. Chiar dacă nu apare cuvântul mândrie, totuși reiese din context că orice supradimensionare proprie are legătură cu mândria și nu cu dragostea. Copilul lui Dumnezeu nu trăiește așa. El este ceea ce este prin Dumnezeu. Nu are voie și nici nevoie să se umfle de mândrie. Domnul Isus îi întreabă pe ucenici: Cine zic oamenii că sunt Eu? (Matei 16:14). Ucenicii răspund: „Unii zic că ești Ioan Botezătorul; alții Ilie, alții Ieremia, sau unul din prooroci...” „Dar voi...” Simon Petru răspunde: „Tu ești Hristosul, Fiul

Dumnezeului celui viu!” Petru face o declarație măreață. Domnul Isus imediat îl ajută să rămână încredințat că nu carnea și sângele l-au revelat pe Domnul Isus ca fiind Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, ci Dumnezeu Tatăl. După înviere, Domnul vorbește din nou cu Petru (Ioan 21:15). De această dată întrebându-l direct: „Petru, mă iubești tu mai mult decât aceștia?” Nu este greșit să iubești mai mult ca ceilalți. În dragoste nu există limite. Întrebarea se repetă de trei ori. Răspunsul este afirmativ. Domnul continuă: dacă mă iubești vei fi gata să suferi pentru mine, să fii hărțuit, batjocorit și răstignit, ca Mine. Da, sunt gata, dar, dorința mea este să fiu răstignit cu capul în jos. Doar pentru Tine, Doamne.

Doresc ca toți cei care îl iubim pe Domnul Isus să fim gata să renunțăm la mândriile noastre mici și mari și să fim ca El. Dacă iubești pe cineva ești cu El și ești ca El. Dar, Dumnezeu le stă împotrivă celor mândri. Dacă dorești partășia cu El, lasă-te transformat de El și fii plin de dragostea, pasiunea și focul dragostei Lui.

Cristos a-nvia!

Pastor Teofil Tripo

Rugăciunea de acasă a copiilor

E greu de insistat asupra unei rugăciuni zilnice de dimineață și de seara în familie având o anumită durată în timp. Copiii se deosebesc unii de alții prin vârstă, caracter și dispoziție zilnică. Important e ca părinții să dea exemplu în rostirea rugăciunii zilnice, fără ostentație, ca o parte integrantă firească a zilei, și copiii să o simtă în folosul lor. Ar trebui ca părinții să se sfătuiască cu duhovnicul lor în legătură cu fiecare copil, și de asemenea, să poată împărtăși cu alți părinți experiențele lor. De cum au în-

rugăciunii în funcție de inspirația proprie. O dată ce s-a obișnuit să se roage singur și a simțit nevoia de a cere binecuvântare de la Domnul, nu mai e nevoie să-i aducem aminte de rugăciune. Sigur că nu trebuie să-l cicalim pe această temă. Când e vorba de copiii preșcolari, e bine ca părinții să nu insiste asupra rugăciunii zilnice și să nu se neliștească dacă această regulă nu poate fi ținută întocmai zilnic. O rugăciune scurtă la căpătâiul patului spusă de unul sau ambii părinți înaintea culcare e mult mai

cele mai bune „arme”. Copiii pot dormi cu un șirag de mătânie în mână sau sub pernă și pot include rugăciunea lui Iisus (chiar de mai multe ori) în rugăciunile lor.

Cele mai bune metode educaționale își propun în primul rând să-i învețe pe copii cum să învețe. Există un proverb care spune: „Dă-i fiului tău un pește și o să mănânce bine azi. Învață-l cum să folosească undița și va mânca bine toată viața”. Tot așa trebuie să privim și noi menirea noastră de părinți și educatori creștini. Să le insuflăm copiilor noștri dragostea de Dumnezeu, dar să le arătăm totodată cum să afle singuri Voia Domnului. Dacă îi învățăm pe copii să-L iubească pe Dumnezeu și pe sfinți, „toate celelalte li se vor adăuga pe deasupra” (cf. Matei 6, 33).

În familiile creștine (mai cu seamă în familiile de preoți), copiii suferă uneori de ceea ce am putea numi o „indigestie” din cauza unei supradoze de cuvinte despre Dumnezeu și despre lucruri bisericesti. E posibil ca acești copii să continue să asculte asemenea conversații din politețe, dar putem vedea și simți că nu-i interesează să mai audă vorbindu-se despre Dumnezeu, că s-au săturat de acest subiect. La școală, în orele de religie, când observăm mari diferențe de nivel la copiii unei clase în funcție de capacitatea și dorința lor de a afla despre Dumnezeu, le putem face un mare rău duhovnicesc dacă nu ne adresăm fiecăruia pe măsura înțelegerii lui. Să încercăm să le insuflăm interesul, dar fără să-i forțăm. Fiecare copil poate fi mai receptiv duhovnicește în unele momente decât în altele.

(Din volumul *Sfaturi pentru o educație ortodoxă a copiilor de azi*, de Maica Magdalena)

ceput să citească, copiii preferă uneori să-și facă rugăciunea singuri, la colțul icoanei din camera lor sau la cel al familiei. Le place, de asemenea, să participe și ei citind sau cântând atunci când familia se roagă împreună în fața icoanei. Ei pot primi de la duhovnicul lor anumite îndrumări, precum și o scurtă regulă de rugăciune, atunci când sunt în stare s-o primească. O rugăciune scurtă și sinceră spusă la intervale regulate e mai importantă decât cantitatea rugăciunilor. E mai bine ca „regula” de rugăciune să fie foarte scurtă (chiar de câteva minute), copilul putându-și prelungi timpul

ușor de împlinit, ca și rugăciunile dinainte și după mese.

E bine să-i învățăm pe copii despre lupta duhovnicească a creștinului în timpul rugăciunii, fără a ne referi în mod direct la lupta cu demonii. Ei pot învăța să-și facă în mod firesc semnul crucii înainte de culcare (asupra lor, peste pat sau pernă) ca binecuvântare pentru noapte, pot spune rugăciunea lui Iisus sau să vorbească cu Domnul și cu sfinții ocrotitori folosind propriile lor cuvinte ori de câte ori este nevoie. Astfel, în cazul că sunt ispitiți (de frică sau vise urâte), vor avea întotdeauna la îndemână

Conferință la Londra despre bisericile pictate din România

În The Burrell Collection din Glasgow, pe 3 iunie va avea loc o conferință susținută de Șerban Cantacuzino intitulată „The painted churches of Romania” („Bisericile pictate din România”). Activitatea lui Șerban Cantacuzino este foarte cunoscută în domeniul arhitecturii. Născut în România, dar stabilit în Anglia din 1939, a avut o activitate

bogată, în 1973 devenind, de exemplu, editor executiv al publicației de specialitate „Architectural Review”, scriind mai multe cărți despre arhitectură. A fost secretar al Royal Fine Art Commission din 1979 până în 1994, iar după căderea regimului comunist a devenit membru al Uniunii Arhitecților din România și al Comisiei pentru Locuri și Monumente Istorice. Șerban Cantacuzino este fondatorul și președintele Fundației Pro Patrimonio, o organizație internațională nonguvernamentală și nonprofit al cărei obiectiv este acela de a restaura clădiri aflate în pericol, o federație internațională a fundațiilor independente, autonome și nonprofit, înființată în mai 2000 la Londra. Printre proiectele acestei organizații se află restaurarea Casei Golescu din Câmpulung Muscel, Wallachia Banffy Palace (Bontida, Transilvania), Viscri (Deutsch-Weisskirch) și Voroneț (Bucovina).

Sminteală și smerenie

Se povestește despre avva Arsenie că într-o vreme, aflându-se la schit și fiind înaintat în ani, s-a îmbolnăvit și n-a mai putut sta pe picioare. Atunci preotul, văzându-l cât era de slăbit, l-a adus în biserică și l-a culcat cu mare grijă pe un așternut, punându-i și o pernă mică sub cap.

Și iată că un bătrân, ostentor plin de zel, venind să-l cerceteze pe avva și văzându-l așezat astfel pe așternut moale și cu pernă sub capul lui, s-a smintit și a zis în sine sa: „Oare acesta să fie avva Arsenie? Și așa să petreacă el culcat?” Apoi nedumerirea aceea i-a împărtășit-o și preotului, arătându-se foarte dezamăgit.

Atunci preotul, luându-l de o parte, i-a zis lui cu blândețe:

– Ce lucru ai împlinit tu în lume, pe când trăiai în satul tău?

– Păstor am fost – a răspuns acela.

– Și cum îți petreceai viața ta?

– Apoi, cu multă osteneală petreceam...

– Dar acum cum petreci în chilia ta?

– Păi... mai mult mă odihnesc, față de cum mă osteneam în lume.

Și atunci i-a zis preotul:

– Vezi tu pe avva Arsenie acesta? Pe când era în lume, ducea trai împărătesc și mii de slugi alergau să-i mulțumească; cu straie de mătase era îmbrăcat și cu brâu de aur era încins, și așternuturi moi și scumpe se întindeau sub dânsul. Tu, păstor fiind, nu ai avut în lume odihna pe care o ai acum, pe când acesta n-are aici desfătarea pe care a avut-o în lume. Iată, dar, că tu te odihnești, iar acesta se trudește! Și auzind bătrânul toate acestea, s-a smerit și a pus metanie, zicând:

– Iartă-mă, părinte, că am greșit, pripindu-mă în judecată! Căci într-adevăr, așa este cum zici, că acesta a venit la smerenie, iar eu la odihnă.

Și mult folosindu-se, s-a dus la ale lui.

Cum să ne rugăm?

Cuvinte din Pateric

Întrebat-au unii pe avva Macarie egipteanul, zicând: cum suntem datori să ne rugăm? Le-a zis lor bătrânul: nu este trebuință a vorbi multe, ci a întinde adeseori mâinile și a zice: Doamne, precum vrei și precum știi, miluiește-ne! Iar de îți stă război asupra, zi: Doamne, ajută-mi! Și El știe ce e de folos și face cu noi milă.

(Din „Patericul egiptean”)

RĂSPUNDE CORECT

Care animal...

- A**
a) ...orăcăie?	1. șoricelul
b) ...croncănește?	2. porumbelul
c) ...chițăie?	3. vaca
d) ...grohăie?	4. cioara
e) ...toacă?	5. calul
f) ...nechează?	6. porcul
g) ...gurluie?	7. broasca
h) ...mugește?	8. Barza

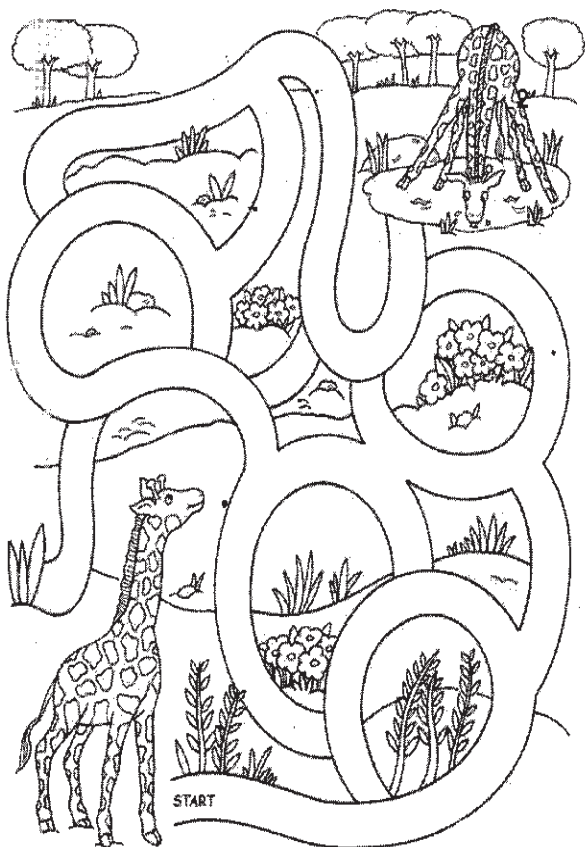
- B**
a) ...cloncănește?	1. câinele
b) ...sâsăie?	2. rața
c) ...mormăie?	3. bufnița
d) ...scheaună?	4. pisica
e) ...guiță?	5. ursul
f) ...huhură?	6. șarpele
g) ...miorlăie?	7. purcelul
h) ...măcăie?	8. cloșca

L. B.

Delegare:
A 1.c); 2.g); 3.h); 4.b); 5.f); 6.d); 7.a); 8.e)
B 1.d); 2.h); 3.f); 4.g); 5.c); 6.b); 7.e); 8.a)

LABIRINT

Ajută puiul de girafă să ajungă la balta cu apă!

www.balcescu.sulinet.hu

Mica sirenă (IV)

După povestea lui Hans Christian Andersen

– Dar de ce n-avem și noi suflet nemuritor? zise mica sirenă mâhnită; aș da bucuroș sutele de ani ce mai am de trăit ca să fiu și eu ființă omenească, o zi, numai o zi, și să mă pot ridica pe urmă în împărăția cerurilor.

– Nu te mai gândi la asemenea lucruri, zise bătrâna; noi suntem mult mai fericiți aici în fundul mării, decât sunt oamenii acolo sus.

– Va trebui dar să mor într-o zi, și să mă prefac în spumă; pentru mine n-au să mai fie nici soapte de valuri, nici flori, nici soare. Dar nu-i oare un mijloc ca să dobândesc suflet nemuritor?

– Unul singur, zise bunica, dar e aproape cu neputință. Ar trebui ca un om să simtă pentru tine o iubire fără margini, să-i fii mai scumpă decât tatăl și mama lui. Atunci când, fiind astfel legat de tine cu tot sufletul și inima lui, un preot i-ar pune mâna lui dreaptă în mâna ta și el ți-ar făgădui credință veșnică, numai atunci sufletul lui s-ar împărtași, și ai putea și tu să iei parte la fericirea oamenilor. Dar nicidecum lucrul acesta nu se va putea întâmpla: ceea ce la noi, în mare, trece drept o frumusețe, cum e coada ta de pește, la ei pe pământ e ceva foarte urât. Săracii oameni! Ca să fie frumoși ei își închipuie că au nevoie de două proptele grosolane, pe care le numesc picioare!

Mica sirenă oftă cu amar, uitându-se la coada ei de pește.

– Să fim vesele! zise bătrâna, să jucăm și să petrecem cât mai mult în cei trei sute de ani cât avem de trăit; asta e o bucată bună de timp, o să ne odihnim cu atât mai bine pe urmă. În astă seară e bal la curte.

Nu se pot închipui pe pământ minunățiile de pe acolo. Sala cea mare de joc era toată de cristal; mii de

scoici mari așezate de-o parte și de alta, umpleau sala c-o lumină albastruie, și prin pereții străvezii împărașiau lumina asta și-n mare de jur-împrejur. Se vedeau înotând nenumărați pești, mari și mici, cu solzi care luceau ca purpura, ca aurul și ca argintul.

În mijlocul sălii curgea un râu larg, în care jucau delfinii și sirenele în sunetul glasului lor fermecător. Nimeni însă nu cânta mai frumos ca mica sirenă, și toată lumea o lăuda așa de mult, că, pentru o clipă, bucuria asta o făcu să uite minunile de pe pământ. Curând însă își întoarse gândul iar la vechile-i amărăciuni, la frumosul prinț și la sufletul lui nemuritor. Leși binișor din palat, depărtându-se de cântece și de veselie, și se duse-n grădinița ei. De-acolo auzi strigătul de corn, ce străbătea prin apă:

– Acum plutește-acolo sus, acel pe care-l iubesc din tot sufletul și din toată inima mea, acel spre care-mi sunt îndreptate toate gândurile mele, și căruia aș vrea să-i încredințez fericirea vieții mele. Aș face orice, numai să fiu cu el și să pot căpăta suflet nemuritor. Pe când joacă

și petrec surorile mele aici în palat, eu am să mă duc la vrăjitoarea mării, de care-am avut atâta groază până azi. Ea va ști poate să-mi dea sfaturi și să-mi vină în ajutor.

Și ieșind din grădinița ei, mica sirenă se îndreptă spre vâltorile zgometoase îndărătul cărora locuia vrăjitoarea. Niciodată nu mai fusese pe drumul acesta. Nici o floare, nici un fir de iarbă nu creștea pe-acolo. Fundul, numai de nisip cenușiu, se întindea până la o cotitura unde apa se învârtea repede în loc, ca pietrele morii, și înghițea în adâncul ei tot ce putea prinde. Sirena se văzu silită să străbată aceste groaznice vâltori, ca să ajungă în ținuturile vrăjitoarei, a cărei casă se afla în mijlocul unei păduri ciudate. Toți copacii și toate tufișurile nu erau decât polipi, jumătate animale, jumătate plante: păreau că-s șerpi cu sute de capete, ce ieșeau din pământ. Ramurile erau niște brațe lungi și lipicioase, și în loc de degete aveau viermi care mișcau mereu. Brațele acestea se încolăceau peste tot ce puteau apuca, și nimic nu mai scăpa.

(Continuare

în numărul următor)

Mici și dospite la săptămâna românească de la Micherechi

An de an, în școlile unde se predă limba română, profesorii organizează o săptămână anume în care elevii se bucură de fel și fel de concursuri distractive. Caracteristic acestora este faptul că, în toată săptămâna în care ele se desfășoară, elevii vorbesc numai în limba română, învață despre tradițiile strămoșilor și fac cunoștință cu valorile culturale românești. La Micherechi, această săptămână a limbii materne s-a desfășurat în perioada 9–13 mai.

De la profesoara Ana Benye am aflat că elevii au participat la concursuri într-un număr foarte mare. Atât concursul de citire, cât și cel de ortografie sau gramatică a stârnit un interes sporit din partea elevilor. Luni a avut loc un concurs de ortografie, care s-a desfășurat în două categorii, între elevii claselor 5–6 și 7–8. Pe primul loc, la clasele 5–6, au terminat Paul Forogău, Anett Solcan și Nora Rocsin, iar la clasele 7–8 Patricia Petrușan a câștigat locul I, urmată de Norbert Hodojo și Gheorghe Hodojo. Marți s-a desfășurat o mică excursie la pădurea de lângă sat, deoarece în aceste zile, mai precis în 10 mai s-a sărbătorit ziua pășarilor și a copacilor, iar cu această

ocazie copiii s-au dus cu profesorii lor în mijlocul naturii. Miercuri, în a treia zi a săptămânii românești, elevii au avut ocazia să facă cu-

noștință cu fel și fel de instrumente muzicale, în cadrul unui program de după-masă. În ziua de joi, elevii claselor 5–6 și 7–8 s-au prezentat la un concurs de citi-

re expresivă, pe primele locuri clasându-se Anett Solcan, Nicoleta Țicudean și Monica Rocsin, iar pe locurile 7–8 s-au clasat elevele Patricia Petrușan, Evelin Iuhăș și Emese Sava. După acesta, a avut loc și un concurs de desen, având ca temă protejarea mediului, la care au participat atât copiii cursului inferior, cât și cei din cursul superior. Vineri, poate cea mai așteptată zi de copii, s-au desfășurat mai multe concursuri distractive. Dintre acestea multe au solicitat din partea elevilor cunoștințele acumulate despre cultura, tradiția românească locală. O primă probă a fost prezentarea unor teme anterioare. Astfel, fiecare clasă a prezentat un tablou despre păsări și natură, o emblemă a școlii și o hrăitoare de păsări. Mai apoi, copiii au trebuit „să care apă de la fântână”, adică să ducă apă cu o mică farfurioară

cardaboș/ n-am faină să te-ngroș/ Numa-oleacă pe tăpsăie/ Și acie-mi trabă mie!”, precum și altele.

La sfârșitul săptămânii, copiii care au participat la probele de ortografie și citire au primit câte un premiu, fiind premiate și cele mai bune rezultate de la concursul de vineri. Alături de acestea, pentru copii s-au adus răcoritoare, dospite, s-au fă-

cut mici la grătar, deci s-a făcut tot posibilul ca săptămâna românească din acest an, alături de cele din anii trecuți, să rămână un eveniment de neuitat și mult așteptat de copii.

În 17–18 mai, elevii de la școala generală au luat parte la o excursie la Bogács, iar în ziua de 25 mai se va organiza tradiționala zi a copiilor.

Toma Iova

216 elevi își vor lua rămas bun de la școlile noastre

După ce săptămâna trecută liceenii din Ungaria și-au luat rămas bun de la instituțiile de învățământ mediu, urmează ca și colegii lor mai tineri, din școlile generale, să se pregătească de ultima festivitate a anului școlar 2004/2005. Conform tradiției noastre, și de data aceasta am contactat școlile în care se predă limba română, pentru a informa cititorii noștri despre numărul absolvenților. În același timp vă publicăm numărul copiilor care s-au înscris în această perioadă pentru clasele întâi ale școlilor primare.

Alături de cifre, vă informăm și despre data și ora serbărilor de rămas bun.

Școala generală	Numărul absolvenților	Numărul copiilor care s-au înscris pentru clasa a 1-a	Data și ora serbării de rămas bun
Aletea	6	2	18 iunie, ora 9.00
Apateu	14	9	11 iunie, ora 10.30
Bătania	4	3	11 iunie, ora 10.00
Bedeu	5	5	18 iunie, ora 9.00
Cenadul Unguresc	10	13	18 iunie, ora 9.00
Chitighaz	9	20	18 iunie, ora 9.00
Darvaș	12	11	18 iunie, ora 10.00
Jaca	21	22	18 iunie, ora 10.00
Jula	20	12	18 iunie, ora 10.00
Leucushaz	32	17	18 iunie, ora 9.00
Micherechi	26	22	17 iunie, ora 17.00
Otlaca-Pustă	4	4	11 iunie, ora 9.00
Pocci	39	36	18 iunie, ora 9.00
Săcal	14	10	19 iunie, ora 9.00

Astfel, numărul total al absolvenților din clasele a 8-a este 216, iar copiii care vor fi elevii claselor întâi din școlile românești în anul școlar 2005/2006 sunt 186.

Rita Pățaș

Noi posibilități de informare la Săcal

Un exemplu demn de urmat al informării școlarilor ne arată sătulețul Săcal, prin Clubul de Internet și Biblioteca școlii, aflate ambele într-o singură clădire, completându-se reciproc. În fiecare zi, biblioteca *Ileana Majoros Kovács* stă la dispoziția copiilor și a tuturor celor care vor să citească o carte, ori să navigheze în labirintul internetului. Educatorii adesea își țin aici orele, iar copiii vin cu drag să mai răsfoiască câte o carte. În ultima vreme, însă, devine din ce în ce mai căutat internetul, acesta fiind o noutate pentru copii. Celor care vor să se folosească de internet, le stau la dispoziție patru calculatoare. Toți

școlarii sunt membri înscriși la bibliotecă, exemplul lor fiind urmat chiar și de copii mici de la grădiniță. Însă, ceea ce merită cu adevărat

amintit, este faptul că atât împrumutarea cărților bibliotecii, cât și folosirea calculatoarelor pentru internet sunt gratuite.

V. J.

Limbile minorităților europene pe internet

La această întrebare încearcă să găsească un răspuns parțial un studio finanțat de către Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO). Una dintre principalele concluzii preliminare ale studiului este că internetul constituie un mediu de comunicare ieftin și eficient, care merită folosit tot mai mult de reprezentanții minorităților etnice – informează *divers.ro*.

Site-urile și informațiile despre limbile minorităților etnice europene sunt tot mai prezente pe internet, dar cât de relevantă este existența acestora, este una din întrebările de start ale studiului sponsorizat de UNESCO, studiu care se află în plină desfășurare, relatează agenția de presă *Eurolang*.

Un grup de cercetători de la Universitatea Aston din Marea Britanie, coordonat de *Sue Wright*, a publicat la sfârșitul anului trecut primele rezultate ale acestei cercetări, care în cazul de față a fost centrată pe cinci limbi minoritare europene: occitana în Franța, limba sardă, ladina și occitana în Italia ca și frisiana în Olanda. Cercetătorii au studiat nu doar site-urile monolinguale, scrise în întregime în limbile minorităților respective, cât și pe cele bilinguale.

Strict cantitativ, au fost identificate mii de site-uri pentru limba occitană, câteva sute pentru sardă și frisiană și doar câteva zeci de site-uri pentru restul lim-

bilor (ladina și piemonteza).

Fiind un mijloc de comunicare extrem de ieftin dar în același timp eficace, internetul permite nenumărate modalități de prezentare. Acest lucru este subliniat și în studio, arătându-se că informațiile în limbile minorităților sunt prezentate mult mai divers decât în mod tradițional, prin intermediul presei și al mediilor audio-vizuale.

Cele mai multe dintre site-uri au un declarat caracter de promovare a culturii minorităților respective, dar există unele și cu un conținut militant sau politic.

Comunitatea ladină din Italia, deși redusă numeric, a creat o multitudine de site-uri la acest lucru contribuind grupuri diverse: biserica, partide politice, grupuri feministe, cluburi foto, etc.

În alte comunități, limba a fost doar un pretext pentru menținerea sau promovarea propriei identități. Dintre site-urile realizate în întregime într-o limbă minoritară, cercetătorii au acordat o atenție deosebită celui de la adresa www.comitau.org, realizat în limba sardă.

Înființat de o asociație studențească, site-ul conține informații despre Sardinia, dar și din lumea întreagă, ca și eseuri și articole jurnalistice. În Italia și Olanda, guvernele țărilor respective prezintă informații publice și în limbi regionale, lucru care nu este tot atât de des uzitat în Franța.

Tabără de dans la Julia

Fundația pentru Cultura Română, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, în colaborare cu Coaliția Românilor din Ungaria organizează pentru prima oară o tabără de dans și meșteșug în Euroregiunea Dunăre-Criș-Mureș-Tisa. Tabăra elevilor români de școală generală se va realiza între 7-14 august, la Centrul Cultural Român din Julia. Sunt invitați renumiți coreografi, muzicologi și etnografi atât din Ungaria, cât și din România. Informații suplimentare se pot afla la numărul de telefon: 36/30/2283-250.

Congres jubiliar FUEN la București

(Urmare din pag. a 3-a)

Bunăoară, localitățile unde minoritarii ating un procent de peste 20%, se folosește limba maternă în instituțiile publice, acordându-se drepturi la învățământ în limbile proprii, existente într-o măsură mai mică sau mai mare și până atunci, nemaivorbind despre reprezentarea prin deputați a minorităților în Parlamentul României. Cât despre situația financiară a FUEN, s-a făcut o dare de seamă, anunțându-se totodată că conducerea organizației a făcut demersuri pe lângă parlamentele a mai multor țări, printre care și cel al Ungariei, pentru obținerea unui sprijin financiar.

Rezoluții finale

În încheierea dezbaterilor, sâmbătă, 7 mai, s-a trecut la votarea, de către membrii reprezentanți ai organizațiilor membre FUEN, a celor opt rezoluții ale congresului din anul 2005. Prima rezoluție, cea mai amplă, cuprinde o solicitare adresată Consiliului European în ceea ce privește o evoluție mai rapidă a legislației pentru protejarea drepturilor omului, astfel încât minoritățile naționale și populațiile fără o țară-mamă să poată obține drepturi pentru demersuri legale în caz de discriminare. Totodată, FUEN cere un statut de observator în acest for european. În a doua parte a acestei rezoluții, este integrat un text adresat Uniunii Europene, precum și statelor membre ale acesteia. Organizația salută formarea Intergroup în Parlamentul European, cu scopul de a stabili mai bine drepturile grupurilor etnice și popoarelor fără o țară-mamă, și consideră indispensabilă integrarea societății civile și ONG-urilor internaționale active în structurile și în munca UE. În partea finală a acestei rezoluții, alături de alte cerințe adresate țărilor din UE, FUEN cere Republicii Ungare crearea condițiilor legale pentru reprezentarea parlamentară a minorităților naționale și etnice conform Constituției, Legii pentru Minorități din 1993

și deciziei Curții Constituționale. A doua și a treia rezoluție face referire la situația minorităților din Federația Rusă, precum și la politica statului rus cu privire la aceste naționalități. A patra rezoluție se ocupă cu situația populației aromâne din Balcani, și cuprinde o cerere a FUEN pentru ca state precum România, Bulgaria sau Grecia să recunoască această populație ca o minoritate. Cea de-a cincea rezoluție face referire la unele minorități croate, din state precum Ungaria, Serbia, și la drepturile și condițiile de păstrare a identității pe care aceste grupuri de croați le au, sau ar avea nevoie de ele. Următoarea rezoluție se ocupă de situația unei populații de turci, originari din Georgia, care au fost deportați în timpul regimului sovietic, iar întoarcerea lor în țara de origine este îngreunată de către conducerea statului Georgia, în pofida faptului că s-au luat hotărârile, în anul 1989, iar mai apoi în 1999, pentru reîntoarcerea acestei populații, în vederea supraviețuirii ei ca minoritate. Penultima rezoluție este adresată guvernului italian, cu privire la situația ladinilor din această țară. În ultima, cea de-a opta rezoluție, FUEN salută eforturile depuse de România pentru păstrarea identității culturale și lingvistice ale popoarelor care trăiesc pe teritoriul ei.

Atât pentru participanți, cât și pentru cei interesați care au luat parte la cel de-al 50-lea congres FUEN, lucrările acestuia s-au dovedit benefice, cea mai bună cale în sprijinirea comunităților minoritare pentru păstrarea identității lor culturale și etnice fiind cea politică. Totodată a fost o ocazie excelentă ca, pe lângă programele oficiale, participanții să se întâlnească unii cu alții și în afara sălii de conferințe, căutând soluții comune pentru rezolvarea problemelor comunităților pe care le reprezentau, pe baza experienței adunate în această temă de către fiecare participant în parte.

Toma Iova

**Oferiți
1%**
**din impozitul Dumneavoastră
pentru scopuri
românești!**

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria
19058283-1-04

Fundația „Pentru cultura română din Ungaria”
19060851-1-04

Fundația „Pentru păstrarea limbii române”,
Chitighaz
19375523-1-04

Fundația „Homo Ludens” din Julia
(Grădinița din strada Galamb)
18371062-1-04

Fundația „Pro discipulis – Pentru elevi”, Julia
18382378-1-04

Fundația „Pentru Musica” din Julia
18376146-1-04

Asociația „Pentru Micherechi”
18380802-1-04

Asociația Culturală
a Românilor din Seghedin
19082088-1-06

Asociația Românilor din
Otlaca-Pustă
19062004-1-04

Biserica Ortodoxă Română din Ungaria
Cod tehnic: 0293

Concurs de desene pe asfalt la Julia

Joia trecută, 12 mai, centrul orașului Julia a fost plin de copii. În organizarea Bibliotecii Orășenești „Mogyoróssy”, în colaborare cu Școala generală „Karácsonyi János”, în piața Harruckern s-a organizat un concurs de desen pe asfalt pentru copii de grădiniță și elevii cursurilor inferioare de la școlile generale. Întrețrea distractivă a avut ca temă principală „Povestea mea preferată”. Pentru a desena pe asfalt s-au angajat și 11 elevi ai Școlii gene-

Foto: K.I.

rale „N. Bălcescu” din Julia, dintre care patru au reușit să obțină aprecierea juriului: *Petra Kávási* din clasa a 1-a, *Anamaria Hegedűs* și *Dora Görbedi* din clasa a 3-a și, nu în ultimul rând, *Daniel Repiszky* din clasa a 4-a. După cum ne-a informat profesoara *Maria Rocsin Farkas*, din fiecare generație a concurenților au fost premiați câte patru copii, câștigătorii îmbogățindu-se cu câte-o diplomă, o carte și o plachetă.

Rita Pătcăș

Conferința internațională a bibliotecarilor

Timp de patru zile, până în 11 mai, la Csongrád a avut loc pentru a patra oară o conferință a 110 bibliotecari din bazinul carpatic, anunță TriplexNews. Orga-

nizatorii, Asociația pentru Informatică și Bibliotecă, în colaborare cu Biblioteca și Centrul Informațional Csemeği Károly, au invitat specialiști din șase țări. Bi-

bliotecarii din România, Serbia și Muntenegru, Austria, Slovacia, Ucraina și Ungaria s-au întâlnit pentru a-și împărtăși experiențele în domeniu.

R. P.

Fotodocumentar

Moment din istoria școlii românești din Julia

Drumuri noi în Bihor

Mulțumită colaborării fructuoase a județelor Bihor din Ungaria și România, cele două regiuni vor participa la un nou concurs UE comun pentru dezvoltarea turismului și a infrastructurii. La întâlnirea recentă a deputaților parlamentari ai celor

două părți, s-a declarat că prin subvențiile Uniunii Europene se poate construi drumul dintre Almos și Diosg. Părțile partenere vor să înainteze un proiect și pentru reconstruirea drumului dintre Leta Mare și Săcuieni.

R. Pătcăș

APEL

Oficiul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria solicită și pe această cale autogovernările minoritare, asociațiile civile, instituțiile de învățământ din rândul minorității române din Ungaria, să facă propuneri cu privire la conferirea distincției „Pentru învățământul românesc din Ungaria”, distincție fondată de AȚRU.

Propunerile trebuie să conțină datele și activitatea persoanei recomandate. (Criteriu de bază: cinci ani petrecuți în învățământul românesc din Ungaria.)

Propunerile pot fi înaintate pe adresa Oficiului AȚRU: 5700 Julia, str. Eminescu nr. 1, până la 20 mai 2005.

În România, a apărut o nouă carte a românilor din Ungaria

Gheorghe Santău: Cercetări istorice...

Iată, că după inițiativa maramureșenilor din toamna anului trecut, lansarea revistei „România Km 0”, rezervată exclusiv literaturii și culturii românilor din Ungaria, Baia Mare este din nou prezentă în fapte culturale împlinite, prin publicarea unui volum al autorului *Gheorghe Santău* din Iula. După știința noastră, credem că este primul gest cultural temeinic al românilor din țara-mamă, acela de a publica un autor român din Ungaria în România. Acestui moment i s-a dat și cuvenita importanță culturală și morală, editorul *Ioan Romeo Roșianu* transformând evenimentul într-o sărbătoare a spiritului și regăsirii românilor în spațiul limbii și istoriei comune. Un amplu proiect de lansare și susținere prin grija CJ Maramureș (cu aportul incontestabil al lui *Pamfil Bercean*), la Baia Mare și în țară, cu prezența lui Gh. Santău, dă măsura înaltă a faptei culturale românești, atentă la preocupările și neliniștile conaționalilor din țara vecină.

Trecut de vârsta octogenară, Gheorghe Santău (n. 1923, Chitighaz) are neașteptatul intelectual al unor lecturi și cercetări care-i dau prospețime și tinerețe spiritului său scormonitor, curățenie și sănătate morală omului care asanează și cuvântul în scrierile sale. Încă la plecarea la studii la Cluj și, apoi, la revenirea acasă, la Chitighaz, are șansa să fie în apropierea unor intelectuali români, vorbitori și cititori de limbă română, precum preotul Ioan Borza ori Teodor Santău, care dispuneau și de cărți de literatură română. Târziu de tot, în 2001, îi apare primul volum de scrieri memorialistice, „Amintiri” (Ed. NOI, Iula). Pe o latură, textele sale sunt memoriale de călătorie, în formula *Note de drum*, cu detalii reportericești, dar și cu mult suflet strecurat printre rânduri. Multe din aceste note s-au consumat în perioada studenției clujene, când participă alături de elevii pe care-i îndruma ca pedagog la excursiile periodice, în Apuseni sau Bucegi. Pe altă latură, răspunde pasiunea cititului select, meditația în marginea cărților ori a evenimentelor culturale. Scrisul său s-a întrecut și în

dimensiunea traducerilor, din Radnóti Miklós, Csák Gyula, Lucian Magdu. Deși volumul individual, care adună toate aceste frumoase risipiri de presă, poartă titlul unor texte mai vechi, „Amintirile” lui Gh. Santău merită prețuite pentru sinceritatea dezinvoltă a rememorării, dar, mai ales, pentru conturarea unui timp și a unui spațiu, la care mulți cititori de azi nu au acces. Cartea este și un document de epocă, în care se mișcă figuri de mari intelectuali, situații surprinzătoare, unele chiar paradoxale, în preajma cărora s-a aflat Gh. Santău în perioada de formare profesională și intelectuală. Memoria afectivă merge mână în mână cu cea istorică legată de evenimente trecute. Cât privește substanța paginilor din volum, ea cuprinde 5 secvențe, în paleta vastă în care s-a încercat condeiul său: prima, bucăți de proze scurte care adună momente culturale și sociale din copilăria satului său, Chitighaz; cea de-a doua, amintirile legate de perioada studenției de la Cluj și Sibiu; a treia, însemnări și meditații despre „amintirile viitorului”, cu analiza unor evenimente paranormale; a patra, notele de drum (Vălenii de Munte, Țara Moților, Bucegi), iar ultima secvență aduce pre-

ocupările de cercetare ale autorului, lucrări susținute la lucrările anuale ale simpozionului organizat de Institutul de Cercetări al Românilor.

Volumul „Cercetări istorice pentru folosul românilor din Ungaria” (Ed. Iulius, Baia Mare, 2005) urmează, pe o structură mult mai largă și organizată, linia textelor, care au făcut obiectul ultimei secvențe din cartea anterioară. Numai, dacă acolo cercetările autorului poposeau în istoria locală, a Chitighazului, aici ele fac un tur de orizont în istoria românilor și problematica românității. Gh. Santău își ia aici misiunea cititorului de istoric românească, mai precis a dascălului de azi pentru ucenicul de mâine. Căci, problemele unei istorii în care s-au intersectat destinele istoriei mari a românilor cu istoria particulară a românilor din Ungaria, în valurile tulburi ale istoriei europene, oferă încă multe lecții de ideologie politică și culturală de ținut minte pentru oricine interesat de substraturile și fundamentele evenimentelor și de implicarea unor personalități făuritoare de istorie. Structura volumului, deși la suprafață eterogenă, în profunzimea ei reține cititorul prin omogenitatea opiniilor și atitudinilor, constanța și

unitatea viziunilor de abordare. În cea mai mare parte, textele acestui volum sunt rodul preocupărilor de mai mulți ani ale lui Gh. Santău, privind unele aspecte încă neelucidate ori controversate ale istoriei românești, cercetări susținute public la simpoziioanele anuale ale Institutului de cercetări al românilor din Ungaria ori apărute în presa românească din Ungaria. O direcție o formează textele susținut teoretice, de clarificare a terminologiei istorice (problematica națiunii, conștiința etnică, statul, teritoriul) pentru ca de aici să dezvolte, pe larg, momente și personalități pe etape istorice (veche, cap. 1, 2, 8, modernă, cap. 4, 5, 7). Dacă în cea mai mare parte sunt tratate aspecte istorice, unele secvențe ale volumului poposesc asupra problematicii religioase (cap. 3), culturale și de învățământ (cap. 12, 13) ori a celei legate de destinul românilor din Ungaria, o istorie subsumată istoriei românești (cap. 6, 8, 14).

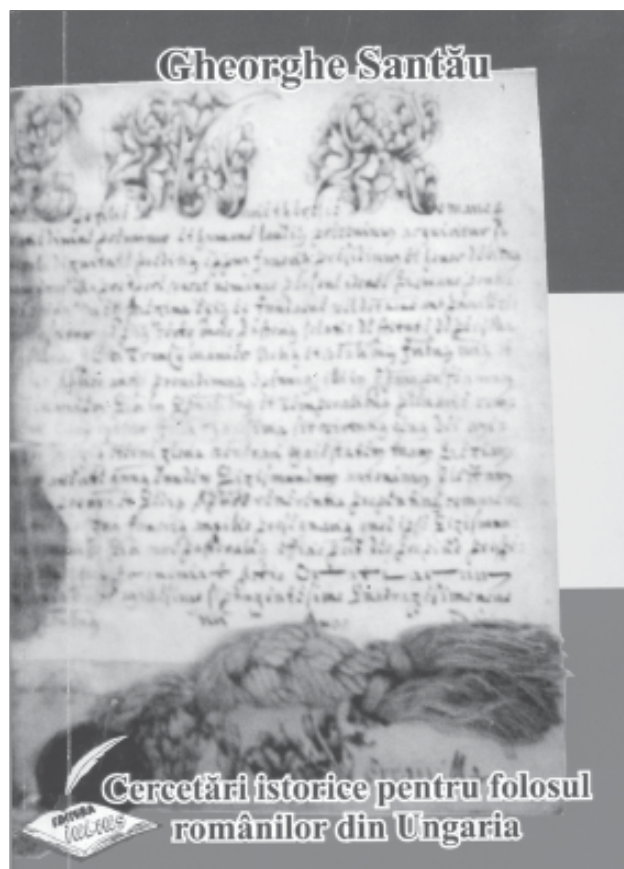
Mai multe metode de lucru concurează la unitatea ansamblului cărții, dincolo de care mesajul formativ al tragerii unor învățăminte din citirea istoriei rămâne nealterat și iese, din această aventură spirituală, mult mai întărit și îmbogățit. Prima ar fi *lectura rațional-distantă*, pentru o situare obiectivă înăuntrul fenomenului și o cunoaștere onestă a datelor, de la care autorul poate trage câteva concluzii. Gh. Santău nu angajează polemici, nici nu cataloghează oameni și evenimente, ci structurează discursul pe ideile centrale într-o dezbatere de caz istoric și cultural, refuzând abordarea pătimășă și tezistă. Profitul intelectual al unui astfel de demers foarte bine supravegheat este cel al meditațiilor în marginile istoriei, oferit de studiile unor autori cunoscuți în domeniu (Vlad Georgescu, P. P. Panaitescu, Keith Hitchins, Camil Mureșanu). Acestei lecturi atente și scormonitoare îi corespunde și metoda *exemplului* ca argument necesar de întărire a lecturii inițiale. Paranteze ilustrative care coboară din istorie în prezent, precum intervenția *prof. Mihai Cozma* despre limba românilor din Un-

ria (cap. 4) ori despre constatările *prof. Victor Iancu* despre starea limbii române în Ungaria (cap. 14), chestiunea asimilării prin maghiarizarea numelor din Chitighaz (cap. 8) fac pereche cu ordonarea datelor pe structuri, din secvențele legate de Colegiul Mocsáry (cap. 13) ori de evoluția evenimentelor legate de Procesul Memorandumului (cap. 7). Cu bune câștiguri și comună tuturor textelor din volum este metoda *glosării* în marginile istoriei, mai precis, a cărților de istorie, prin care autorul emite opinii, ipoteze, propune traiecte de lectură, cât mai atrăgătoare și provocatoare de întrebări și meditații. Pare să fie metoda preferată de Gh. Santău, prezentă și în celelalte scrieri ale sale, prin care induce cititorului o poziție confortabilă în actul lecturii și îl convinge că profitul spiritual este integral al lui. La rândul său, cititorul este încurajat să gloseze prelungind meditațiile autorului, dincolo de închiderea textului. Adică, formarea unui cititor constant în preocupări, care să-și pună întrebări și să se îndoiască cu curajul abordării problemelor controversate.

Regretul cititorului de azi e că autorul se oprește acolo unde s-ar fi așteptat mai puțin, că cercetările sale nu acoperă și perioada stagiului autorului de la liceul românesc, cu preocupări, eșecuri și izbânzi, figuri de colegi (unii dintre ei trecuți la cele veșnice), într-o vreme când școala românească din Ungaria trecea printr-o profundă reorganizare.

Prin conținutul și comentariile asociate, prin relațiile între diferite izvoare bibliografice, volumul transmite și un mesaj uman și afectiv, la care cititorul de mâine ar trebui să mediteze mai îndelung. Atunci când ești bine înarmat dinspre o lectură responsabilă și atent rânduită, nimic nu te poate opri de la libertatea de a medita și a scrie limpede despre întrebările pe care ți le-au ridicat pagini de istorie. Încărcat fiind de aceste bogății de lectură, devii și generos, dând altora câștigul intelectual al clipelor tale de dialog intim cu cărțile. Cartea lui Gh. Santău invită și incită la o lectură profitabilă intelectual și moral.

Cornel Munteanu

Premiu pentru întreaga carieră

Actorul **Gheorghe Dinică** va primi, la cea de-a patra ediție a Festivalului Internațional de Film Transilvania (TIFF), „Premiul pentru în-

treaga carieră în cinematografie”. Dinică, în urma aflării premiei sale, a declarat presei românești: „Nu am nici o vină că voi primi acest premiu, e decizia unui juriu, dar sigur e o apreciere a carierei mele cinematografice. Mă bucur de această recunoaștere, dar am o vârstă înaintată, și nu mai am frisoane. Pe astea le-am trecut demult”. Cât despre TIFF, desfășurat în perioada 27 mai – 5 iunie, actorul a declarat că „este un festival serios, are un program deo-

sebit, cu multe simpozioane, bun prilej de întâlnire pentru artiști. Mă bucur că voi fi acolo”.

Actorul, în vârstă de 71 ani, și-a început cariera cinematografică în 1964, jucând în decursul acestor ani în peste 60 de filme. A jucat în filme precum „Revanșa”, „Un comisar acuză”, printre cele mai recente filme ale sale numărându-se „Orient Express”, realizat de **Sergiu Nicolaescu**, și „Magnetul”, de **Șerban Marinescu**.

T. Iova

Prințul Charles în România

Luni seara, pe 9 mai, mănăstirea Curtea de Argeș a avut un oaspete neașteptat. Moștenitorul tronului Marii Britanii, prințul **Charles** a făcut o vizită personală neoficială în sfântul lăcaș. Prințul se întorcea din Moscova, unde a participat la ceremoniile dedicate împlinirii a 60 de ani de la încheierea celui de-al doilea război mondial, iar în drum spre casă s-a oprit și la unele mănăstiri din România. Potrivit unor relatări, în jurul orei 18.30 s-au oprit niște mașini de ale SPP (Serviciul de Pază și Protecție) în curtea mănăstirii, iar dintr-o limuzină a coborât prințul.

Oamenii SPP nu au lăsat pe nimeni să fotografieze, nici să se apropie de prinț, care a intrat în Catedrala Episcopală, unde s-a recules un timp în fața regilor României, înmormântați aici, după care a vizitat și Paraclisul. Mai apoi, a intrat și în Palatul Episcopal, unde se află racla în care sunt adăpostite moaștele Sfintei Filoftea. După unele relatări ale presei din România, prințul ar fi vizitat în cursul săptămânii mai multe mănăstiri, printre care Hurezi, Bistrița, Arnota, fiind primit și de **PS Gherasim**, Episcopul Râmnicului.

Toma Iova

Hora-record

11.800 de bulgari au luat parte zilele trecute la o horă-record, care a intrat în Guinness Book. Dansatorii bulgari au reușit să doboare recordul similar deținut de 5.000 de asiatici. Observatorii autorizați de Guinness Book au raportat că toate condițiile pentru omologarea recordului au fost îndeplinite, toți cei 11.800 de participanți dansând timp de 30 minute, cu 23 de minute mai mult decât perioada necesară pentru înregistrarea în Cartea Recordurilor.

10 pași către un interviu de succes

1. Să ajungi la timp.
2. Să te prezinți într-o manieră curtenitoare.
3. Să citești materialele companiei cât timp aștepți.
4. Să ai o strângere de mână fermă.
5. Să ascuți.
6. Să folosești limbajul trupului pentru a-ți arăta interesul.
7. Zâmbește, dă aprobator din cap, oferă feedback nonverbal intervievatorului.
8. Întreabă de următoarea etapă a procesului.
9. Mulțumește-i intervievatorului.
10. Scrie o scrisoare de mulțumire tuturor persoanelor cu care ai vorbit la interviu.

Britney Spears la Cerbul de Aur?

Christian Ratcher, impresarul care a venit în România cu **George Baker**, autorul celebrei piese „Una Paloma Blanca”, este hotărât să o aducă românilor pe **Britney Spears**. Dacă toate vor fi bune și frumoase, interpreta americană va cânta pe scena Festivalului Cerbul de Aur. Ratcher a mai spus că în primăvara asta vor mai călca pe pământ românesc

trupele Smokie („Living next door to Alice”) și Scooter. Cerbul de Aur 2005 se va desfășura și în acest an la Brașov. De altfel, la ediția de anul trecut, alături de cântăreții români, au participat și câțiva cântăreți cunoscuți în întreaga lume, precum **Thomas Andreas**, italianul **Nino d'Angelo** și, fără îndoială cea mai populară dintre toți, americanca **Pink**.

Elev român premiat de NASA

Renumitul Centru Spațial Kennedy al NASA a acordat marele premiu al Concurșului Internațional de Proiecte NASA-Boeing unuia dintre elevii Liceului Internațional de Informatică Constanța. Proiectul lui **Andrei Costea**, elev în clasa a XII-a, reprezintă o stație independentă de Pământ, numită „Columbiat”, și a fost considerat cel mai bun din cele 300 intrate inițial în competiție și mai bun decât celelalte șapte care

s-au calificat pentru etapa finală. Elevul constănțean a fost invitat la Centrul Spațial Kennedy, din Florida, în luna iulie, pentru un sejur de patru zile. El va participa, alături de specialiștii NASA și de echipe din Australia și India, la inițierea unui alt proiect spațial. Este vorba despre realizarea unui satelit care să asigure o legătură fixă permanentă pe traiectoria dintre Pământ și Lună.

SĂ RÂDEAM!

Un șofer beat ajunge la intrarea pe un pod. La capătul podului un polițist. Șoferul îl întreabă pe polițist:

– Domnul polițist pe care din cele două poduri să trec? La care polițistul răspunde:

– Băi păi tu de ce conduci două mașini?

☺ ☺ ☺

– Am auzit că vă place muzica bună!

– E adevărat, dar nu face nimic, continuați!

☺ ☺ ☺

Bărbații și calculatoarele sunt la fel: sunt greu de înțeles, întotdeauna au memo-

rie insuficientă și mereu apare ceva mai bun.

☺ ☺ ☺

O femeie mergea pe stradă și observă un bătrânel care stătea pe un scaun în fața casei.

– Mă scuzați, nu am putut să nu observ ce fericit arătați, care este secretul dv. pentru o viață lungă și fericită?

– Fumez trei pachete de țigări pe zi, beau șase sticle de whisky pe săptămână, mănânc numai mâncăruri cu multă grăsime și nu fac niciodată sport.

– Nemaipomenit, dar câți ani aveți?

– 26.

☺ ☺ ☺

Un francez, un rus și un neamț se laudau cu realizările țărilor lor. Așa că au și început cu lauda.

Francezul:

– Noi avem automobile foarte moderne, dar folosim Renault-ul pentru deplasare în interiorul Franței și Peugeot-ul când mergem în afara Franței.

Neamțul:

– Și noi la fel, folosim Volkswagen-ul în interiorul Germaniei și Mercedesul când mergem în afară.

Rusul:

– Și noi la fel, Lada în Rusia și tancurile peste hotare...

Micherechi a învins liderul

Julanii n-au reușit să se impună în fața lui Karcag, pierzând în deplasare toate cele trei puncte. Bătănia a rămas învinsă doar la limită pe terenul uneia dintre cele mai bune echipe din campionat. Victoria micherechenilor în fața liderului clasamentului a fost aplaudată de peste 500 de suporteri.

**A doua divizie națională (NBII):
Karcag – Julia 2-0 (1-0)**

Echipele nici nu s-au încălzit bine în joc, când în minutul 4, dintr-o neatenție a defensivei oaspeților, gazdele au preluat conducerea pe tabela de marcaj. Cei din Karcag, în prima repriză, au jucat liniștit, reușind câteva combinații de gol, dar cel de-al doilea punct a venit numai în repriza secundă. În această parte și julanii au mai accelerat jocul și partida a devenit mai palpitantă. După 2-0, ambele echipe au mai irosit câteva oportunități, însă scorul nu s-a mai modificat. „Pentru un spectator neutru meciul a fost bun. De patru-cinci ori n-am ales soluția cea mai potrivită, ceea ce a rezultat înfrângere”, a declarat, la încheierea partidei, *Pásztor József*, antrenorul Julei.

**A treia divizie națională (NBIII):
Túrkeve – Bătănia 1-0 (1-0)**

Soarta partidei s-a decis în minutul 29, când gazdele au înscris singurul gol, în urma unei combinații de lovitură liberă. În a doua parte a meciului s-a dus o luptă grea în mijlocul terenului, fără ca cele două porți să fi fost supuse presiunii. Cei din Bătănia totuși au avut o ultimă ocazie de egalare în al doilea minut de prelungiri. „O execuție reușită, dintr-o fază fixă a decis soarta celor trei puncte. Totuși, în ultimul moment se cuvenea să egalăm dintr-o ocazie cu poarta goală”, a conchis tehnicianul bătăniilor, *Juhász Zoltán*.

**Prima divizie a județului Bichiș:
Micherechi – Crâstor 2-1 (1-1)**

Între cele două localități învecinate totdeauna a existat o rivalitate sănătoasă. Probabil și din această cauză au fost prezenți peste 500 de suporteri localnici, din cei 2.000 de locuitori ai Micherechiului. Oaspeții au deschis scorul, în minutul 28, comportându-se ca un lider al clasamentului. Însă gazdele nu s-au dat bătute, și au avut tăria să egaleze încă înaintea finalului primei reprize. Apoi, a doua parte a adus o luptă crâncenă și o concentrare mai bună a celor din Micherechi, care au înscris golul victoriei cu un sfert de oră înaintea încheierii jocului. Cu această victorie, Micherechi se plasează pe locul șase din clasament, la o distanță de numai cinci puncte de liderul Crâstor.

Prima divizie a județului Bichiș:

1. Crâstor	15	6	4	46	—	21	51
2. Mezőberény	15	4	6	34	—	26	49
3. Vésztő	15	3	7	56	—	28	48
4. Szeghalom	15	3	7	54	—	32	48
5. M.bánhegyes	14	5	6	50	—	27	47
6. Micherechi	14	4	7	51	—	25	46
7. Mezőhegyes	13	5	7	67	—	40	44
8. Szabadkígyós	14	2	9	46	—	33	44
9. Gyomaendrőd	10	5	10	44	—	35	35
10. OMTK-Rákóczi	10	2	13	32	—	36	32
11. Bichiș	8	3	14	33	—	56	27
12. B.szentandrás	6	6	13	23	—	51	24
13. Mk.háza	7	2	16	39	—	49	23
14. Tótkomlós	5	5	15	24	—	64	20
15. Nagyszénás	4	5	16	27	—	62	17
16. Ciorvaș	3	4	18	26	—	67	13

Primul titlu pentru Hagi, antrenorul

Patru ani. Atât a trebuit să aștepte *Gică Hagi* pentru a-și trece în cont primul trofeu ca antrenor. Premiera s-a consemnat miercurea trecută, când Galatasaray a câștigat Cupa Turciei. Premiul devine cu atât mai important cu cât învinsa din finală, cu scorul umilitor de 5-1, este Fenerbahce, marea rivală a Galatei.

„Noi am alcătuit un lot destul de bun cu mijloacele pe care le-am avut. Am impus însă o disciplină de echipă foarte clară. Am jucat sus, cu un pressing eficient, cu o circulație permanentă pe toate fronturile, cei de la Fenerbahce trezindu-se când era prea târziu, la 3-0. Toată echipa a evoluat bine, dar trio-ul *Ribery – Neçati – Hakan Şükür* a fost ucigător. Pe primii doi i-am scos după pauză pentru că dăduseră tot și aveam nevoie de oameni proaspeți la mijloc”, a declarat Hagi, imediat după victoria sa, care îl consacră printre antrenorii cu un anumit palmares. Totodată și-a manifestat dorința și de a câștiga titlul de campion, în anul în care Galata, echipa lui de suflet, își serbează centenarul. „Toate trofee sunt prețioase pentru mine, nu fac deosebiri. Mi-a plăcut mereu

să câștig, așa că orice am realizat a fost foarte bine. Cred că important pentru mine și cei de acasă este că un român a izbândit, că sunt sută la sută produsul unei școli de antrenori din România, unde mi-am luat licența, și că face bine să auzi în Europa, când un român mai câștigă ceva. Oricum, am de gând să fac multe lucruri bune aici, la Galatasaray, în următorii ani și când va sosi timpul,

voi reveni acasă, pentru a face și în România performanță”, și-a împărtășit bucuria, cu suporterii de acasă, cel ce nu demult încă era un idol pe terenul de fotbal.

Din păcate, marea victorie din finala Cupei Turciei a fost deja umbră de un eșec, suferit pe teren pro-

priu, în campionat. Liderul Fenerbahce a pierdut cu 1-0 meciul cu Ankaragücü și un succes al Galatei acasă cu Genclerbirligi ar fi apropiat-o la un singur punct înaintea derby-ului de duminică. „Leii”, care mâncașeră în Cupă „canarii” lui *Daum*, au pierdut cu 2-1 și sunt acum în pericol să rateze și locul 2. Galata a avut parte, tocmai acum, de un arbitraj scandalos, care a viciat rezultatul și care o ajută pe Fenerbahce. „Mi-a fost frică de acest meci, pentru că era al treilea în decurs de o săptămână, și după efortul din Cupă echipa s-a resimțit.

Iar s-a accidentat Chivu!

Românul a părăsit terenul în minutul 31, după o ciocnire cu portarul Curci. Sezonul 2004/2005 este unul negru pentru *Cristi Chivu*. După ce a lipsit aproape toată stagiunea din cauza accidentării la degetul mic al piciorului drept, căpitanul tricolorilor n-a rezistat decât 31 de minute în derby-ul cu Lazio, un meci decisiv pentru Roma în încercarea de evitare a retrogradării. Româ-

nul s-a ciocnit involuntar cu coechipierul său, portarul Curci, și a părăsit terenul pe targă, acuzând dureri la glezna piciorului stâng. Accidentarea suferită de căpitanul tricolorilor nu îl va împiedica pe fotbalistul lui AS Roma să evolueze pe 4

iunie, la Rotterdam, în partida Olanda – România. Chivu a suferit o entorsă la glezna stângă și va lipsi doar pentru o scurtă perioadă de la antrenamentele echipei, dar și de la următorul meci din campionatul italian.

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal

Campionatul NB II	
Karcag – Julia	2-0
Campionatul NB III	
Túrkeve – Bătănia	1-0
Campionatul județean, Bichiș, div. I	
Bichiș – Magyarbánhegyes	5-1
Micherechi – Crâstor	2-1
Campionatul județean, Bichiș, div. II	
Aletea – Csabacsúd	1-3

Următoarele meciuri

21 mai (sâmbătă)	
Bătănia – Jamina SE	17.00
Gyomaendrőd – Micherechi	17.00
Dévaványa – Aletea	17.00
15 mai (duminică)	
Julia – Hajdúböszörmény	17.00
OMTK – Bichiș	17.00

ROMÂNIA

Luni 23 mai

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția 2 fără un sfert 8.20 Cinci minute de cultură 9.00 Surprize, surprize (R) 11.30 Școala vedetelor (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Pro patria 14.30 Kronika 15.55 Sănătate pentru toți 16.30 Serial. Portul miracolelor 17.25 Știrea zilei 18.00 Jurnalul TVR 19.10 Leul nou 19.15 Iartă-mă! 20.45 Ochiul magic 21.30 Serial. Burlacii 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Nocturne 23.30 Film. Plenty și Hav 1.00 Jurnalul TVR.

Marți 24 mai

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția 2 fără un sfert 8.20 Cinci minute de cultură 9.00 Nocturne (R) 10.00 Serial Portul miracolelor (R) 11.00 Tezaur folcloric (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Alege viața! 14.30 Cultura eco (R) 15.00 Kronika. Emisiune în limba maghiară 15.55 Vile și palate celebre 16.30 Serial. Portul miracolelor 17.25 Știrea zilei 18.00 Jurnalul TVR 19.05 Leul nou 19.10 Fotbal: România-Moldova 21.15 Vorbe despre fapte 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Reconstituire... la secundă 23.30 Film. Dragoste tristă 1.10 Cinci minute de cultură (R) 1.20 Jurnalul TVR (R).

Miercuri 25 mai

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția 2 fără un sfert 8.20 Cinci minute de cultură 9.00 Avangpremieră 9.10 Serial. Viața cu Bonnie 10.00 Serial (R) Portul miracolelor 11.00 Stele... de 5 stele (R) 12.00 Sănătate pentru toți! (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Oameni ca noi 14.30... Sed Lex! 15.00 Convițuiri 15.55 Vile și palate celebre 16.30 Serial. Portul miracolelor 17.30 Știrea zilei 18.00 Jurnalul TVR 19.10 Leul nou 19.15 Festivalul Maria Tănase, ediția a XVIII-a. Gala laureaților 21.00 Vorbe despre fapte 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Serial. Crime perfecte 23.10 Film. Negocierii 0.50 Cinci minute de cultură 1.00 Jurnalul TVR (R).

Festivalul Măria Tănase

Joi 26 mai

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția 2 fără un sfert 8.20 Cinci minute de cultură 9.00 Avangpremieră 9.10 Serial. Viața cu Bonnie 10.00 Serial (R) Portul miracolelor 11.00 Festivalul Maria Tănase, ediția a XVIII-a Gala laureaților (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Dincolo de hartă (R) 14.30 Akzent 15.55 Vile și palate celebre 16.30 Serial. Portul miracolelor 17.30 Știrea zilei 17.50 Tragerile Joker și Loto 5/40 18.00 Jurnalul TVR 19.10 Leul nou 19.15 Film. Aventurile lui Lagardere 21.30 Festivalul Internațional de Film Transilvania, Cluj – 2004 22 Jurnalul TVR (R).

Vineri 27 mai

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția 2 fără un sfert 8.20 Cinci minute de cultură 9.00 Avangpremieră 9.10 Serial. Viața cu Bonnie 10.00 Serial (R) Portul miracolelor 11.00 Garantat 100% (R) 12.00 Vile și palate celebre 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Tribuna partidelor parlamentare 14.30 România politică 15.00 Film. S-a furat Gioconda 16.40 Interes general 17.30 Știrea zilei 18.00 Jurnalul TVR 19.15 Stele de 5 stele 20.15 Școala vedetelor 21.30 Serial. Burlacii 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Film. The Schining 0.40 Stele... de 5 stele (R) 1.35 Cinci minute de cultură 1.45 Jurnalul TVR (R).

Sâmbătă 28 mai

6.00 Ceasul deșteptător 7.30 Desene animate 8.30 Jurnalul TVR 8.45 Avangpremieră 9.00 Portativul piticilor 10.00 Armonii în natură 10.30 Săptămâna Modei Românești, Iași – 2005 11.00 Marcă înregistrată (R) 11.50 Orizont 2007 12.45 Jurnalul TVR 13.00 Formula 1. Calificări: Marele premiu al Europei 14.00 Travelling circular 15.00 Cu Irina la cafea 16.00 Fotbal. Meci din Campionatul Național 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Surprize, surprize 20.10 Avangpremieră 20.20 Surprize, surprize 21.10 Surprize la puterea 99 21.20 Surprize, surprize 22.00 Jurnalul TVR 22.15 Taverna 23.45 Film. În căutarea dreptății 1.20 Jurnalul TVR (R).

Duminică 29 mai

6.00 Universul credinței 7.30 Desene animate 8.30 Jurnalul TVR 8.45 Debut 50 plus 9.45 Ulița spre Europa 10.00 Formula 1 Calificări: Marele premiu al Europei 11.00 Viața satului 12.00 Agenda politică 12.45 Jurnalul TVR 13.00 Supermarket de divertisment 13.55 Formula 1 Marele premiu al Statului Monaco 16.00 Tezaur folcloric 17.45 Leul nou 17.50 Tragerile Loto 6/49 și noroc 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Festivalul Maria Tănase, ediția a XVIII-a 21.00 Minutul 91 22.00 Jurnalul TVR 22.15 Garantat 100% 23.15 Film. Un samurai în Africa 0.50 Jurnalul TVR (R).

TVR

Luni 23 mai

7.30 Revista presei 8.00 Atenție se cântă! (R) 9.00 Arca lui Noe (R) 9.30 Poftă bună! (R) 10.00 Minorități sub trei dictaturi (R) 10.30 Cinci minute de cultură 10.45 Serial. Pasiuni 11.40 Serial. Farmece (R) 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Împreună în Europa 15.00 Zona de conflict 15.30 Cinci minute de cultură 15.45 Jurnalul TVR 16.00 Serial. Rebelii 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Cinci minute de cultură 17.30 Zestrea românilor 18.00 Fotbal în sală: AFC-CIP Deva 19.30 Monștrii sacrii 20.00 Neuitatele personaje 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Crimă în lumea bună 22.55 Serial. Agenția.

Marți 24 mai

7.30 Revista presei Agenția de plasare (R) 8.00 Serial (R) Rebelii 9.00 Tonomatul DP2 10.30 Cinci minute de cultură 10.45 Serial. Pasiuni 11.40 Serial (R) Nemuritoarea 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Împreună în Europa 15.00 Fotbal: România-Moldova 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Cinci minute de cultură 17.30 Mărturie 18.00 Serial. Soția lui Lorenzo 19.00 Serial. Dragul de Raymond 19.30 Mistere și mituri ale secolului al XX-lea 20.00 Lumea de aproape 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Scarlet 22.50 Serial Stargate 23.40 Auto Club (R).

Miercuri 25 mai

7.30 Revista presei 8.00 Coolmea distracției (R) 9.00 Tonomatul DP2 10.30 Cinci minute de cultură 10.45 Serial. Pasiuni 11.40 Serial (R) Stargate 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Împreună în Europa 15.00 Zona de conflict 15.30 Cinci minute de cultură 15.45 Jurnalul TVR 16.00 Serial. Rebelii 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Cinci minute de cultură 17.30 Minorități sub trei dictaturi 18.00 Serial. Soția lui Lorenzo 19.00 Serial. Dragul de Raymond 19.30 Cirque du Soleil – Focul ăuntric 20.00 Omul între soft și moft 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Ieșind din tenebre 22.55 Serial. American Gothic 23.50 Două roți (R) 0.20 Serial (R) Dragul de Raymond 0.45 Film. Școala sub teroare.

Joi 26 mai

7.30 Revista presei 8.00 Serial (R) Rebelii 9.00 Tonomatul DP2 10.30 Cinci minute de cultură 10.45 Serial. Pasiuni 11.40 Serial (R) Verdict: Crimă 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Împreună în Europa 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Cinci minute de cultură 15.45 Jurnalul TVR 16.00 Serial. Rebelii 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Cinci minute de cultură 17.30 Sănătate naturistă 18.00 Serial. Soția lui Lorenzo 19.00 Serial. Dragul de Raymond 19.30 Averi fabuloase 20.00 Bugetul meu 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Orgolii 23.05 Serial. A fost odată hoț 0.05 Sănătate naturistă (R).

Vineri 27 mai

7.30 Revista presei 8.00 Serial (R) Rebelii 9.00 Tonomatul DP 2 10.30 Cinci minute de cultură 10.45 Serial. Pasiuni 11.40 Serial. Cum se judecă în Queens 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Împreună în Europa 15.00 Lecția de privit 15.30 Cinci minute de cultură 15.45 Jurnalul TVR 16.00 Serial. Rebelii 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Cinci minute de cultură 17.30 Auto Club 18.00 Serial. Soția lui Lorenzo 19.00 Serial. Dragul de Raymond 19.30 Europa pur și simplu 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 D'ale lui Mitică 22.15 Serial. Umbrele întinericului 23.00 Lumea de aproape (R) 0.30 Serial (R) Dragul de Raymond.

Sâmbătă 28 mai

7.30 Universul cunoașterii 8.00 Buburuze și alte găze 8.30 Steluțe pentru Europa 9.00 Natură și aventură 9.30 Oala sub presiune 11.00 Televiziunea, dragostea mea 12.00 Agenția de plasare 13.00 Serial. Miracole 14.00 Via Sacra 15.00 Baschet (R) 15.45 Jurnalul TVR 16.00 Film. O englezoaică la Paris 18.00 Alexandru Cel Mare 19.00 Serial. Dragul de Raymond 19.30 Serial. Amy 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Serial. Kennedy 22.00 Film. Ieri după azi 23.40 Serial. Nemuritoarea 0.30 Serial (R) Dragul de Raymond.

Duminică 29 mai

7.30 Medalion folcloric 8.00 Ferma 9.00 Pescar hoinar 9.30 Arca lui Noe 10.00 H...ora Prichindeilor 11.00 Două roți 11.30 Magazin IT 12.00 Atenție, se cântă! 13.00 Casa mea 13.30 Poftă bună! 14.00 Piersic Show 15.00 Serial. Lois și Clark – noile aventuri ale lui Superman 15.45 Jurnalul TVR 16.00 Serial. Verdict: Crimă 17.00 Serial. Farmece 18.00 Dosarele secrete ale KGB 19.00 Atlas (R) 19.30 Coolmea distracției 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Serial. Lege și ordine 21.50 Film. Croaziera 23.45 Agenția de plasare (R) 0.45 Casa mea (R).

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

23 MAI, LUNI (Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere

24 MAI, MARȚI (Petr Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Știri, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

25 MAI, MIERCURI (Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangpremiera „Ecranul Nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

26 MAI, JOI (Petr Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20: Nota săptămânii de Edda Ilyés 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: O șansă istorică: Uniunea Europeană 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

27 MAI, VINERI (Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Revista presei „Foia românească” 10.55: Avangpremiera „Ecranul Nostru” 11.00: Magazinul „De la 14 la 18 – liceenii” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

28 MAI, SÂMBĂȚĂ (Iulia Kaupert)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe unde le Europei” – magazin eurorregional 15.58: Încheiere

29 MAI, DUMINICĂ (Iulia Kaupert)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă ortodoxă 15.55: Încheiere

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afara de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

25 mai 2005 (mtv ora 13.28)

Reluare: 27 mai 2005 (m2 ora 14.27)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

După un buletin informativ, Emisiunea în Limba Română a Televiziunii Maghiare va prezenta un reportaj care ar putea fi intitulat: românii din Ungaria în oglinda recensământului din 2001. Telespectatorii receptivi pentru fenomenele comunității, redade de datele statistice, vor putea urmări un interviu cu Tóth Ágnes, colaboratoarea Atelierului de Naționalitate al Academiei Ungare, care va oferi câteva informații interesante privind pregătirea, locul de naștere și migrarea românilor din țară.

Realizator: **Aurel Becan**

PROGRAMUL TVR TIMIȘOARA

Interval orar 16.00-18.00, pe frecvența TVR2

Luni, 23 mai 2005

16.00–16.55 Teleaudiența 16.55–17.00 Vorbiți corect 17.00–17.30 Universul culturii 17.30–18.00 Știri regionale.

Marți, 24 mai 2005

16.00–17.00 Fotbal România – Moldova – tineret 17.00–17.30 De la om la om 17.30–18.00 Știri regionale.

Miercuri, 25 mai 2005

16.00–16.30 Panoramic sud-vest (emisiune în lb. maghiară) 16.30–17.30 Viața la țară 17.30–18.00 Știri regionale.

Joi, 26 mai 2005

16.00–16.30 Orizonturi sârbești (emisiune în lb. sârbă) 16.30–17.00 Pe viu (talk show pe teme de actualitate) 17.00–17.30 Exclusiv 17.30–18.00 Știri regionale.

Vineri, 27 mai 2005

16.00–16.30 Ritm show 16.30–17.30 Cu noi în familie 17.30–18.00 Știri regionale.

Sâmbătă, 28 mai 2005

16.00–16.15 Magazin științific 16.15–16.30 Zona IT 16.30–17.30 În prelungiri 17.30–17.45 Știri regionale 17.45–18.00 Revista presei.

Duminică, 29 mai 2005

16.00–17.15 Cântecul de acasă 17.15–17.45 Magazin duminical 17.45–18.00 Dialog spiritual.

DIEXX
online

Dicționare ale limbii române

www.dexonline.ro

Emisiunea în limba română
24 de ore din 24
pe www.rrr.ro

Linkuri utile:

www.foaia.hu
www.romanul.hu
www.balcescu.sulinet.hu
www.ziare.com
www.astazi.ro
www.startpage.ro
www.ici.ro/romania/indexrom.html

„Tatăl meu n-ar vrea să se țină o zi în care toată lumea să-l laude pe el, dar s-ar bucura cu siguranță să știe că de numele lui se leagă o zi în care oamenii fac sport – mai ales sportul lui preferat, voleiul –, și se simt bine împreună, se bucură unii de alții.” Această mărturisire sinceră a tânărului **Gheorghe Negru**, fiul regretatului profesor de educație fizică, trecut în eternitate cu cinci ani în urmă, a fost un fel de leitmotiv al Zilei sportive a românilor din județul Bichiș, din sâmbăta trecută, 14 mai, în cadrul căreia s-a organizat Cupa memorială „Gh. Negru”.

Inițiativa organizării unei astfel de zile nu a fost o noutate pentru membrii Clubului Sportiv al Românilor din Jula, care săptămânal se întâlnesc pentru câte o partidă de volei sau fotbal, decât că de această dată au dorit să invite și alți români din județul Bichiș pentru a petrece împreună o după-masă frumoasă, evocând în același timp amintirea celui care a fost până la finalul scurtei sale vieți profesorul de educație fizică al Liceului „N. Bălcescu” din Jula. „Ne-am gândit că prin organizarea unei astfel de zile am putea duce mai departe spiritul profesorului nostru Gheorghe Negru,

care ne-a părăsit cu cinci ani în urmă, când avea doar 58 de ani”, ne-a spus organizatoarea **Ana Gurzău Baktai**, referent sportiv al primăriei orașului Jula. „Domnul Negru a fost un om ciudat pentru unii: retras, dar inimos, modest, dar foarte talentat. Noi, cei care ne-am continuat

studiile la secția de sport a facultății din Seghedin, l-am cunoscut foarte bine: întotdeauna s-a bucurat de succesele noastre, dar el a dorit să rămână în umbră. Eu personal am doar amintiri plăcute despre el.”

La fel s-au gândit și colegii de breaslă și numeroși foști elevi, care

dintre cei mai buni prieteni și coleg, **Mihai Ianc**. „Timp de 20 de ani am lucrat împreună. Eu am învățat copiii în școala generală, iar el la liceu. Într-un fel am fost nevoiți să colaborăm, ceea ce absolut nu ne-a fost greu pentru că ne-am înțeles extrem de bine. Am fost nu doar colegi, ci și prieteni foarte buni. Îmi pare tare rău că ne-a părăsit atât de repede. Putea să mai trăiască...”

Durerea pierderii însă a dat un nou elan urmașilor, pentru că au făcut sport în această zi parcă fostul lor profesor ar sta și acum în umbra porții de fotbal sau la marginea terenului de volei, și ar ține pumnii pentru cei mai buni. Curiozitatea acestei zile a fost însă că de această dată nu doar școlari s-au întrecut, ci toate generațiile, copii și adulți, mame și pensionari. Toată lumea și-a găsit ramura

preferată de sport: s-a jucat pe lângă fotbal sau volei, și aerobic, tenis de masă, șah sau joc de cărți.

„De această dată au participat în primul rând români din Jula, dar au fost alături de noi și niște colegi din Micherechi sau Bătania. Sperăm că vom avea ocazia să ne întrunim și peste un an, și atunci vor participa mai mulți români din localitățile bichișene”, a concluzionat **Ana Gurzău Baktai**, care pentru reușita acestei zile a fost sprijinită de Liceul „N. Bălcescu”, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria și Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria. Ziua sportivă românească s-a încheiat cu înmânarea cupelor și cadourilor pentru cei mai însuflețiți sportivi și cu o cină comună, ținută în grădina sediului Uniunii Culturale.

Eva Iova

sâmbătă după-masă, înainte de competițiile sportive, au cercetat mormântul profesorului Gh. Negru, care își doarme somnul de veci alături de tatăl său, preot ortodox, și mama sa, în cimitirul românesc al orașului, așezând pe el florile amintirii și cântând, alături de Corul „Pro musica”, un „Tatăl nostru...”. Figura regretatului profesorul a fost evocată aici de directorul în pensie, **Ioan Budai**, bunul său prieten, ca mai târziu, în aula Liceului Românesc, și directoarea actuală, **Maria Gurzău Czeglédi**, să ne trezească în memorie atmosfera orelor de educație fizică și a concursurilor sportive.

Alături de fiul regretatului profesor au luat parte la programul acestei zile și fratele acestuia, **Victor Negru**, precum și unul

FOAIA
românească
20 MAI 2005
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Toma Iova, Rita Păcșas, Ștefan Crăsta. Tehnoredactare computerizată: Ștefan Mihailov. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@axelero.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Bichișciaba, str. Luther nr. 5/B. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2005: 3 luni 912 forinți; 6 luni 1824 forinți; 1 an 3648 forinți. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja.